

Juho ja Martta Mikkolan jatkosodan aikaisia kirjeitä

Juhon ja Martan kirjeenvaihtoa jatkosodan ajalta on säilynyt heillä Mikkolassa ja myöhemmin osin Ullalla ja yksi kirje Jaakolla. Kirjeet on osoitettu Alik Juho (tai Johan) Mikkolalle ja Rouva Martta Mikkolalle. Useissa kirjeissä lukee k.p.k 2 (tarkoittaa kai kenttäpostikonttori 2) ja numero 1823 (joka on ollut sodanaikainen peitekoodi 25. Pioneerikolonnille).

Tähän kokoelmaan on löytynyt Juhon Martalle lähettämiä kirjeitä 36 kpl ja Martan Juholle lähettämiä kirjeitä 10 kpl ja muita kirjeitä 5 kpl (Aarne-veljen lähettämä kirje Martalle, Tauno-veljen lähettämä kirje Juholle, 2 Asseri-veljen lähettämään kirjettä Juholle ja sotakaveri Leo Tuomisen lähettämä kirje Juholle).

Jatkosota käytiin Suomen ja Neuvostoliiton välillä 25.6.1941 - 19.9.1944 (ks. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Jatkosota>). Sodan alussa suomalaiset joukot valtasivat talvisodassa menetetyt alueet ja etenivät yli Syvärin ja Leningradin puolustuslinjojen tuntumaan. Joulukuussa 1941 hyökkäys pysäytettiin ja alkoi yli kaksi vuotta kestänyt asemasotavaihe. Juhon ja Martan kirjeet ajoittuvat ajalle 6.7.1941 - 20.4.1942, jolloin Juho on ollut 41-vuotias ja Martta 42-vuotias.

Juhon kantakorttitietojen mukaan hän on ollut ruuhiryhmän varajohtaja ajalla 17.6.1941 - 19.4.1942. Taistelut joihin hän on ottanut osaa: Karjalan kannas, Äänislinna, Karhumäki. Käytöksestä lukee: "Hyvä Ei rang". Kotiutettu 22.4.1942.

Juho on ollut siis mukana Itä-Karjalan valtauksessa (https://fi.wikipedia.org/wiki/Itä-Karjalan_valtaus_1941). Suojärven alueen suomalaiset valtasivat 23.8.41. Petroskoin valtaus alkoi 17.9.41 ja 1.10.41 suomalaiset valtasivat sen nimeten sen Äänislinnaksi. Karjalan armeijan suurhyökkäys Karhumäen kaupunkia vastaan alkoi 29.11.41 ja suomalaiset valtasivat sen 5.12.41. Karjalan kannas, Viipuri, Suojärvi, Petroskoi ja Karhumäki vilahtavat esiin Juhon kirjeissäkin, vaikka mistään taisteluista tai niihin liittyvästä ei juurikaan kirjeissä puhuta.

Kirjeet ovat lyhyitä. Ne on kirjoitettu yksinkertaiselle kirjepaperille tai "paperilapuille", joka on yleensä täynnä (kai) kosmoskynällä kirjoitettua tekstiä. Osa tekstistä jatkuu usein sivun reunassa kun tila olisi muuten loppunut. Olen pyrkinyt kirjoittamaan kirjeet auki niiden alkuperäisessä muodossa kuvastamaan niiden tunnelmaa jättäen mm. näkyviin pienet kirjoitusvirheet ja tekstin usein ilman välimerkkejä ja samanlaisilla rivinpituuksilla kuin itse kirjeissä. Sellaiset kirjaimet tai sanat on merkitty harmaalla, joista en ole saanut kunnolla selvää.

Kirjeitä on alun perin kirjoitettu auki Ullan 86-vuotissyntymäpäiviä varten, mutta kokoelma laajeni Mikkolan 2022 sukukokoukseen, kun kirjeitä löytyi lisää.

Sami Paavola, 12.6.2022

Kirjeissä mainittuja henkilöitä:

Aviopari Juho Mikkola (s. 18.6.1900) ja Martta Mikkola (os. Markola) (s. 15.8.1899) Hanne on Juhon lempinimi (Johan Anselmista, joka on virallinen nimi). Paula (s. 1930), Jaakko (s. 1933) ja Ulla (s. 1935) ovat Juhon ja Martan lapsia.

Martti on Juhon sotakaveri, jonka tarkempi henkilöllisyys ei ole selvillä, Lempi varmaan hänen vaimonsa nimi.

Niilo (s. 1906), Paavo (s. 1910), Tauno (s. 1912) ja Asseri (s. 1920) ovat Juhon veljiä, Aino (s. 1896) ja Elsa (s. 1908) ovat Juhon sisaria. Heikki Malminen Juhon sisaren Martan (s. 1899) mies. Heidän nuorena kuolleen pojan nimi oli myös Heikki (s. 14.12.41, k. 10.1.42),

Jalmari Kuusela (s. 1900) on Juhon serkku, kuten myös Uuno Mikkola (s. 1909). P(aavo) Ellilä (s. 1909) on Juhon serkun poika.

Hilja (1898), Eedit (s. 1913) (aviomies Eemil Saari), Elma (s. 1919) ja Kerttu (s. 1908) (aviomies Mauri Hilakari) ovat Martan sisaria, Olli Kertun poika. Aarne (s. 1903) (aviovaimo Jenny) ja Kalle (s. 1906) ovat Martan veljiä. Esko on Aarnen ja Jennyn nuorena kuollut poika. Vernerin Poikala on Martan serkku; jonka sukua Matti Poikala. Tauno Honkaniemi on myös Martan serkku.

Siiteri, Kokkonen/Kokkoska, Koskivaara (=Vaara) (sahan omistaja), Nyymanni (jossa myytiin kukkia) ovat naapureita.

Alapää: Viittaa Vilppulan tiloihin, jotka numeroissa myöhempiä, esim. Mikkola ja Markola juuri näitä (lähde: Reino Hemmilä).

Lisäksi mainitaan henkilöitä, sukulaisia ja kyläläisiä:

M Hannula, Helsteenin saha, Katajala, Erkki Kuoppala, Lehtinen, Linkqisti, Mylläri, Oksala, Parkko, Pentti Partia, Perttola, Aimo Räsänen, Eemeli Töyrylä, Vataja.

Eemeli, Eero, Era, Elsa, Eugen/Euken (kai Tuominen), Hilda, Ida, Matti, Olavi, Toivo, Veikko.

Selityksiä:

karjetta = navetta

posso = porsas

saiju = tee

tuuki = pyyhe

ylpeä = kiltin vastakohta, uhmaa vanhemman tahtoa; ylpeily saattoi tarkoittaa esim. jonkinlaista mekastusta

Sanontatapa käyttäen "ja" sanaa (painotus sillä), joka toistuu ja oli hyvin yleinen heidän puheessakin (lähde: Ulla Paavola): "Vai on Paula **ja** tuukin tevossa ... olis se Jaakko **ja** pitänyt päästä mukaan" tarkoittaen: "Vai on Paulakin pyyhkeen teossa ... olis sen Jaakonkin pitänyt päästä mukaan".

Juhon ja Martan kirjeet (46 kpl) ovat aikajärjestyksessä, jonka jälkeen ovat muut kirjeet eli Aarnen, Taunon, Asserin ja Leo Tuomisen kirjeet (5 kpl) - yhteensä 51 kirjettä:

[1.]

6.7.41

Rakkaat kotiväet!

Keskiviikko aamun sarastaessa
ja auringon välkkyessä puitten välistä,
tartun kynään ja pistän vastaukseksi
jonkun rivin tuomaan lämpimät terveiseni
täältä kaukana sillä lapsien lailla odotan
kirjeitä sieltä ja samalla lailla lähetän,
siis paljon kiitoksia siitä viime kirjeestä
jonka sain eilen illalla, On niin mukavaa
tietää kaikki ne asiat siellä, elämme-
hän yhdessä vaikka minä olen täällä
näin kaukana teistä tällä kertaa.
Puhuit niistä lehmistä että tulette hyvin
niiten kanssa toimeen. on hyvä että
saatte syötellä siellä Vaaran tontilla
minä surin vähän niiten elatuksesta.
Kun se kuivuus on ollut haittana
tavallista raskaampana. Mitä tulee
sen rukiin niittoon en osaa sanoa
mitään en ole aikonut pyytää
lomaa sitä varden. onhan sitä
väkeä siellä. kyllä koitan taas
muuten tulla kun sattuisi oikea
aika puhua lomasta luulen että
se on vain käynti kotona eikä
työntekoa, kun tämä näyttää siltä
että täällä on sitä hommaa olevanaan
Poikala on nyt juuri lomalla lähti
eilen illalla ja tulee perjantai aamulla
Kai kertoi siitä rukiin niitosta sen
perusteella pääsi. Martti ei ole päässyt
vaikka hän on koittanut siitä puhua
kyllä minäkin taas koitan kun sattuisi
oikea aika Ei sitä pääse vaikka
aina siitä juttelee. Kyllä sitä
Aarnea täytyy kiittää, kun se muistaa
meitä aina kaikella mikä vaan on
meille hyväksi. vai kävi Tauno lomalla
on se hyvä että joskus pääsee.
Täällä nyyttää että rupeaa satamaan
vetää kovasti pilveen, olisi se vielä
hyvä perunalle ja ehkä vielä kauralle

meitä rokotettiin eilen toiset ovat hyvin
kipeitä, en minä sentään ole kovasti
vähän tuntuu, illalla tuntui enemmän

Jatkuu kirjeen sivussa:

Kysyit siitä rukiin
jättämisestä kasvamaan
kyllä se on minun
mielestä että työ
kaikki yht aikaa
ei se mitään tee
vaikka se on vähän
epätasaista kyllä sen
tiedät itse paremmin ehkä lähden töihin korkeimman
varjelusta teille

Terveisiä
kaikille
Isä

[2.]

22.7.1941

Rakkaat kotiväet!

Illan hiljainen rauhallisuus
painosti tarttumaan kynääni. juuri saatuani
kirjeenne, on jotakin käsittämättömän
hauskaa ottaa vastaan sieltä terveiset
Tiedät kyllä hyvin että on puuttuvaisuutta
kun ei ole tähän elämään tottunut
toisinaan tuntuu että pitäisi olla siellä
kotona lasten ilona, ja kodin turvana.
Mutta on suurin aika ymmärtää kaikki
sillä ei tämä ole meidän asia
eikä meidän määrättävissä kaikki
otamme vastaan nöyrällä ja tyytyväisellä
mielellä kyllä kai se tästä ehkä pijan
selkiää Ei pitäisi ottaa liijan
raskaasti sillä me olemme täällä
missä miestä tarvitaan ja täällähän
on niin paljon. Asseri kirjotti
mulle kortin sanoi että on siellä raja-
mailla. ja vointi on tähän asti ollut
hyvä. Minä kirjoitin sunnuntaina Taunolle
ja Asserille kortit ei Tauno ole mulle
vielä kirjottanut, en tiedä hänestä
mitään on niin vaikeata löytää

täällä. Kun me ollan yksi siellä
toinen täällä. Sattuu joskus että näkee
jotakin tyttöjä. Tänään kävin tuolla Divisjoo-
nassa näin siellä jotakin tuttuja mutta
en niitä. Kävin herrain puheilla
nyt täytyy tehdä 4 sänkyä 2 pöytää
1 laatikko. siinä mulle ja Martille on
paljon töitä kun me saame vain vähän
päivässä. Meillä on rauhan työt
täälläkin, minulle hyvin sopii sen
mallinen homma. Muuten en ennättänyt
viime kirjeessä kehua että kyllä meillä
nyt on hyvä ratio, saamme kuulla
uutiset kaikki, ja kirkon menot Täällä
kyllä ennättää kuunnella kaikki. Kyllä
ostamme sen kun tulen täältä kotia
sillä siellä on paljon hyvää kuunneltavaa.
voi kyllä olla että siihen kyllästyy rauhan
oloissa, mutta täällä metsässä se on
välttämätön. Kalle siis on saanut olla ja
siellä kun kerrot että hän siellä oli töissä.
on hyvä että saisi olla siellä sillä kyllä
meitä täällä on. Teillä tuntuu että siellä on
työt edellä on kiitettävä että niin on.
jos taas sattuu niin tulen sinne kotia kylpöämään
en sentään pääse vielä kohta sillä en voi lähteä
ilman lomaa

Teksti jatkuu toisella puolella marginaalissa:

Paperi tässä loppuu
on parasta lopettaa
siis paljon kiitoksia kaikesta kirjota
taas kun sattuu aikaa olla jumalan haltuun
hyvää yötä terveiset kaikille
lapsille itsellesi Hanne.

[3.]

Täällä jossakin 3.8.41

Rakkaat kotiväet!

Parhaat terveiseni tuokoon tämä
paperi lappu mukanaan teille.
Muistui mieleeni se viime sunnuntai
kun saimme olla siellä kotona
kaikki yhteisesti koolla. Nyt on
taas näin oltava erillämme ja tyytyäminen
tähänkin. Täällä satoi vähän
kaiken yötä kuulin kun teltan katto

ropisi. tuntuu paljon raikkaammalta
täällä hiekka kankailla, sillä pölyn
valta tuli torjuttua. Eilen oltiin
mustikassa ja tänään Lotat keittävät
soppaa, tässä paikalla on paljon
marjoja vaikka ne on jääneet vähän
pieniksi sen kuivuuden takia.
Kuinka siellä on marjoja? Jos
on niin lapset pitää olla ahkeria
etenkin Paula ja kyllä ne kaikki
voi poimia sillä se on niin
kevyttä hommaa. kun taas tulen
käymään niin voitte keittää sopan
lasten ansiosta. Joko olette rukiin
niittäneet? täältä on vain poikia
käynyt lomalla ruista niittämässä
minä en ole viitsinyt pyytää
niin pientä hommaa varten eikä
ole ollut tilaisuutta siihen, luotan
että kyllä te sen vähäsen teette
miten tahansa Ajattelin tässä että
jos se maito menee kuinka vähiin
niin pitää lopettaa ne tinkit ja
harkita lasten asiaa omalta kohdalta
kun tähän saakka on ollut niin
kuivaa että ei ne lehmät jaksa
lypsää. olethan puhunut sen Koskivaaran
kanssa siitä laitumesta minun mielestä
olisi parasta jos ostaisi toiset
kettinkit ehkä ne tottuisi olemaan,
en voi täällä mitään sanoa kyllä tiedät
ne siellä parhaiden. Nyt lähestyy
kirkko aika menen kuulemaan
Saimme tänäaamuna pullaa ja kahvit.
olemme hyvin rauhallisessa maastossa,
siis Jumalan haltuun taas kaikki siellä kotona
kirjota taas minulle sillä jään odottamaan
Hanne.

[4.]

Tiistaina 11.8.41

Rakkaat kotiväet

Parhaat terveiseni taas
täältä sateisesta maastosta
Minä tässä otin päivän kuluksi
taas tämän paperi liuskan
ja pistän vähän siitä matkasta

Se meni yli odotusten ei kukaan
päässyt selville että oltiin siellä
kylpy reisulla, aamulla kello oli
siinä puoli 6 ajat kun päästiin
nukkumaan kirkon kuuntelin
ja sitten oli kovasti kiireitä
töitä aina iltaan asti tein
toimistoon lattiaa illalla ei tarvinut
kahta käskyä petille sillä uni
oli tarpeen. Nyt on taas
hyvä kun sataa eihän sateella
viitsi lähteä töihin kyllä se
on perunalle hyvä. mutta on
yksi paha puoli niiten
possojen suhteen kun se oli
niin märkää se niiden alusta
en ymmärrä mitä olisi parasta
tehdä. jos sataa vaikka kuinka
kauvan. Meinasin että kun
pääsen täältä lomalle tällä viikolla
Mutta asiat kääntyy niin pigan
täällä, nyt tällä kerralla ei
pääse kukaan lomalle tuli yleinen
loma kielto ei tiedä kuinka
kauvan kestää, oli hyvä kun
tuli päästyä silloin, menee se
toisella tavalla kun pääse joskus
käymään. Kuule älä vaan lähetä
mitään pakettia sillä en ole
sen tarpeessa ja kyllä koitan
taas tulla kun sattuu hakemaan
en osaa oikein muuta kun
aina samaa laulua kirjoitin
myös Niilolle siihen korttiin vastauksen
ja kiitin omasta puolestani
Kallea myös siitä työstä
Kirjota taas odotan niitä kirjeitä
Jumalan siunausta teille
Isä

[5.]

Täällä metsässä 15.8.41

Rakastettu kotiväki

Hämmästyin oikein kun katson
tätä päiväystä kun se oli jo täällä
samana päivänä kun olit kirjottanut
On ihmeellisen joustavaa tuo posti homma

sieltä tänne ainakin tällä kerralla
Nyt sentään oli mitä oli. tuhannet
kiitokset kirjeestäsi, joka tuo tänne
meijän metsä elämäämme niin arvaamattoman
virkistykseen sillä täällä kaikki otottavat
kirjettä. Meillä tässä taas piti olla
muutto kaikki oli lähtö valmiina
mutta tuli kielto että ei lähdetä, taas
tällä kerralla. Tiistaina oltiin taas
rokolla toisen kerran. minä olin
aikalailla kipeä vuorokauden ajan
nyt taas olen kunnossa, vähän kai
johtui siitä koti reisusta kun vilustuin
ehkä kunto ei ollut normaali, kun se
myrkkyy vaikutti kovemmin tällä kerralla
Muuten täällä menee vanhaan hyvään
tapaan ei mitään erikoista ole
kuulunut, sain Taunolta tässä eilen
kirjeen hän vähän valitteli että siellä
kotona olisi paljon tehtävää eikä pääse
tekemään, kertoi olevansa ollut maa töissä
siellä jossa kin. Kuulehan puhut
siitä evästä ei sitä tarvi. kyllä
tulen hakemaan kun tulee tarvis
minulla on vielä jäljellä hyvä määrä
ja täältä saa mitä puuttuu. jos vain
saisi syöttää siellä pihalla olisi hyvä
voit kysyä, maksat sen kun pyytää
sillähän se on tehty jos ei se ole liijan
hankalaa ja vaivaloista sinulle. kyllä
sanon Paulalle että ei se saa olla
ylpeä äidille pitää lukea 4 käsky paljon
paremmin ja muutakin sieltä katkismuksesta
kyllä Paula pitää ymmärtää ja paljon
ijän puolesta, toivon että ei tämä
kehoitukseni menisi hukkaan vaan
kantaisi hedelmää. Pyhä kirja sanoo
Jumala on ylpeitä vastaan . Mutta
nöyrille hän antaa armon, siis
sitä seuratkaamme koko
perhekunta lukekaa että Jaakko ja
Ulla kuulevat ei se ole vahinkoksi

Toinen paperiarkki – luultavasti tämän kirjeen jatkoa:
puhut marjan keitosta on kai
ensi kertaa kun omasta varasta
saimme pulloon, siitä voimme
kaikki yhtessä olla kiitolliset
ja kiittää kasvun antajaa
Älä puhu siitä aita hommasta
vielä mitään, jos ei se ole pakollista

sillä voin tulla kun taas sattuu
ei tämä kieltö voi kauvan kestää
luulen niin, Älä epäile kyllä tiedät
sen yhtä hyvin mistä hakkaat alustaa
voit kaikki ne pikku kuuset ottaa
se on ollut minunkin ajatus, Mutta
jos saat niin koita juuresta poikki
olisi se ruis juttu minun mielestä
sitä, jos pääsen niin käymme
puimassa ne saman tien jos ei
niin kyllä tiedätte sen yhtä hyvin
kun minäkin . Hyvää yötä
joka iltainen siunaukseni teidän
puolesta
Hanne.

[6.]

Täällä kankailla 7.9.41

Rakkaat kotiväkeni!

Lämpimät terveiseni lähetän
taas täältä Karjalan hiekka kankailla
Matkani sujui oikein hyvin. auto matka
oli oikein hauskaa kun sai katsella
maisemaa keskellä päivää. kiitän
niistä parista kirjeestä jotka odotti
lukijaansa täällä postilaatikossa
Muuden kuljimme halki Viipurin
näytti olevan paljon paljon
raunioita, pysähdyimme hetkeksi
katselemaan, kohtasin Honkaniemen T
ja P Ellilän keskustelimme hetken
sanoivat että Tauno veli on ja siellä
en nähnyt häntä, annan ne
marjat pojille tuliaisiksi tekee
mieli aina jotakin antaa kun
lomalta tulee. Nyt taas alkaa
tämä tuttu, täällä oleskelu
huhut kertovat muutosta
taas, mutta ei tiedä koska
ja mihin. Oli hyvä kun satuin
pääsemään lomalle täältä
vielä, ei tiedä vaikka mennään
kauvaksi. Mutta älkää hätäilkö
vaikka sattuu että ei kirjeet
heti saavu sinne.
Kyllä täällä aina hyvin menee
ajat ja päivät toisensa jälkeen

siksi kun taas päästään
vapaaksi kaikesta tästä
häirinnästä koti touhuun
kirjotan taas pijan en osaa
nyt muuta kun jääkää
Jumalan haltuun kaikki
rakkaani

Isä

Paulan pitää olla kiltti äidille
ja tehdä askareita kykynsä
mukaan ja myös toiset lapset
toivon sitä

Reunassa luki erikseen:
En kai tapaa
Asseria tällä kerralla

[7.]

Täällä oudossa kylässä 13.9.41

Rakkaat kotiväkeni!

Lämpimät terveiseni täältä
kaukana karjalan kylästä, pistän
parisen sanaa kun kuulin että
joku lähtee lomalle. Sillä
ei näitä oikein saisi kirjottaa
kaikkia kirjoitin eilen aamulla
kyllä postiin kirjeen mutta
luulen että se viipyy matkalla
kauvan. Kyllä me saimme olla
junassa kun tultiin tänne siinä
lähes kolme vuorokautta, oltiin
tiistaiaamuna Kouvolassa siinä kello
5. kirjoitin matkalla pari korttia
en tiedä tuliko ne perille
Kyllä täällä on semmoista
että ei oikein osaa kertoa
talot on isoja kaikki on yhdes
sä ihmiset asuvat ylhäällä ja
elävät nähtävästi alhaalla
emme ole viitsineet mennä
taloon asumaan ollaan vain
teltassa sillä ne on vähän
likaisia ja akkunat poissa.
en ole nähnyt tämän kylän
asukkaita ne on kai ja aikaisemmin
viety pois, täällä ei näe metsää
ainoastaan löppä pusikka ja

tuossa on vanha kirkko ja
hautamaa aivan lähellä meitä
sen ympärillä on kainen hankikko
kävin eilen kirkossa täällä se
oli siisti ja kuvat ehjänä
Maisema on täällä kaunis järvi
rikasta muuden oikein kelhän
näköistä sen matkan päästä jossa
ollaan kai siinä 25 kilometriä
vanhasta rajasta tulimme Suojärven
kautta, kai ollaan menossa Aunuksen
kaupunkiin Petroskoihin Kyllä
täällä menee samalla lailla ei
mitään hätää eikä vaaraa
näytä tällä kerralla ryssiä on
tässä samalla mäellä 50 kym miestä
maa töissä olla aivan sekasin
pari osaa Suomea

Kirjeen reunassa:
Kirjotin hätäisesti
yhden talon pöydällä
tavan mukaisella kiireellä
Jumalan haltuun vain jääkäämme kaikki Isä

[8.]

Täällä aamulla 26.9.41

Rakkaat kotiväkeni!

Alan tässä kaiken touhun keskellä
vastausta siihen viimeiseen jonka sain
illalla, ajattelin heti illalla vastata.
Mutta tämä valon puoli on vähän
heikkoa. Tuhannet kiitokset et voi
uskoa kuinka se sentään on terve
tullut, sillä tämä korpi elämä
saa niin suuren aarteen että ei
sitä voi sanoilla selittää. Sanoit
että se on sahrausta minä mielessä
pidän sen kallisarvoisena ja rakkaana.
että täällä ei sitä mikään voi vastata.
Tässä on taas muutto touhut käynnissä
Autoja ja toiset lastaavat en tiedä
kuinka pitkä heitto taas on edessä
huhut puhuvat että mennään vain
vähän matkaa eteenpäin illa sen ja
näkee. Osuuskauppaan sen kirjeen
piti tuoda joku Elimäen poika en

tiedä hänen nimestään Hannulan
M vei sen toiseen osastoon.
Puhut siitä vehnän puinnista on hyvä
että ne tuli puiduksi ja olkaamme
kiitollisia kaikesta sillä meidän
kohdalla on kaikki vielä hyvin tähän
saakka. Ehkä niitä perunoita sentään
tulee oma tarvis. Arvostelit ehkä oikein
sen Paavon asian, ei täällä etu pojat
kyllä helpolla ole. Toivon että se lehmä
poikii ajallaan saa nähdä kuinka
jaksaa lypsää, se on huono asia
jos ei saa jauhoja koita puhua siitä
vaaralle. On se ikävää sen Maurin
ja Kertun osalle luulen että sitä saa
laittaa ennenkun siitä tulee hyvä.
En olisi tarvinnut niitä vaatteita pesin
taas ne toiset teen laitosta olen hyvilläni
jos sattuu tulemaan perille. kyllä
luulen että se viipty kauvan matkalla
Olen kuullut sellaista huhua että me
vanhemmat ikäluokat päästettäisi
täältä. en osaa uskoa oikein sitä
näyttää siltä että se on perätön
juttu. lähden toisten mukaan töihin
Jumalan siunausta teille kaikille ja töillenne
terveiseni Hanne.

Etusivulla erikseen:

Ei täältä lomaa saa
on aivan lomat kielletty
olemme nyt pakotetut olla
ilman kotoista rakkautta ja
ja sunnuntaista rauhaa jota usein mietimme odottakaamme sitä

[9.]

20.10.41

Rakkaat kotiväkeni

Lämpimät terveiseni täältä
kaukana Karjalan kankailta. olin
tässä linjan vedossa saimme
aamupäivällä puhelimen kuntoon
sieltä palattuani tuli posti
ja toi paketin ja kaksi kirjettä
siis Paavolta ja Taunolta. Olin
kovasti iloinen kaikesta erittäin
siitä lämpimästä paketista.

Kiitos oikein paljon siitä touhusta
ja tavarasta jota olet touhunut
en olisi tarvinnut kun ne lapaset
ja välihousut voita on vielä
vanhaakin ja nenäliinat on kaikki
käyttämättä en osaa käyttää
niitä. ne lanelli housut on aika
paksut ja lämpimät mistä sait
vielä ne? Kyllä tulen nyt
hyvin toimeen kaikessa, ei
puutu mitään muuta kun
kotoa kaikkineen jota hyvin
usein muistelen. Toivon kirjettä
eilisen päivää mutta posti ei
tullut. Kirjotin ja puoleksi kirjeen
kun kuulin että ei posti mene
niin se jäi kesken tänä aamuna
en joutanut jatkamaan kun jouduin
linjan vetoon. Me olemme kulkeneet
paljon eteenpäin siis pohjoista
kohti joku päivä paikallaan
sitte taas monien kymmenien
kilometrien heitto, täällä on
ja vähän koleaa, ei kylmää eikä
lunta. Ei minun ole ollut kylmä
teltassa eika muuden, olen ollut
niin tavattoman terve ja hyvin
mennyt kaikki josta olkaamme
kiitollisia. Sillä täällä vieraalla
maalla on yhtä ja toista joka
aika. Vai on ne kaurat niin
tiukalla eikä se höylämestari
anna tamuja, voi olla pettymys
se toisen pikku posson otto
jos ei saa ruokaa. lehmätkin
sentään tarvisi vähän jos maitoa
toivomme. Kyllä se lehmä
on luultavasti ja poikinut.
Syötä vain vähemmin jos sitte
piisaisi omat rehut saitko
ne naatit ostaa Nyymannilta
olisihan niilläkin vähän mennyt
eteenpäin. Kyllä se ehkä
siellä jotenkin menisi kun tämä
suuri juttu selkiäisi. Koita
lopettaa ne sijat jollakin
tavalla, en minä täältä vielä
pääse lomalle toisia on
jolla on papereita jos minkä
laisia. ne on etu alalla
Martti on siellä hänellä oli ja

paperi turvaamassa pääsyä
laitan sen tuhat markkaa
kun en tarvi täällä rahaa.
Lapsille siis on koulu alkanut
on hauskaa että Jaakolla on
halua sinne, toivon että
saisivat rauhassa käytä
ja etistyä. se ylpeys joka
tahtoo lapset kietoa
mukaansa olisi lopetettava
kaikin mukamin, on niin
kaunista jos lapset on
nöyriä äidille ja opettajalle
kun tulen lomalla sitte sen
näen. Puhut siitä Veikon
tuomasta paketista. Onkohan
kirje sitte hukkunut. sillä
kirjotinhan heti kun sain
sen Sinä puhut että siellä
on niin tavattoman kylmä.
Kuule kun tarvisi saada
sinne kellarin vinttiin vähän
lisää vylliä jos olisi mahdollista
ja setä tulisi ajamaan
vaikka sieltä Helsteenin sahalta
jos naapuri ei anna. Tunnen
että sinulla on liikaa puuhaa
siellä kotona. kai tämä joskus
sentään loppuu. Puuhaamme
sitte taas yhtessä jos niin
sallitaan. jääkää taas
vain Jumalan haltuun hän
pitää murheen meistä
joka päivä.
Siis parhaat kiitokset ja
lämpimät terveiseni kaikesta
Ototan taas kirjettä lapsen lailla
Isä

[10.]

Torstai aamulla aikaseen 23.10.41

Rakkaat kotiväkeni!

Ollessani tulivartiossa otin taas
tänään paperipalan vastaukseksi
viimeiseen. Kiitos paljon sain sen
eilen. Meillä taas tänään on muutto
aamulla on herätys ja 5deltä olen myös

vartiopäällikkö jonka tulee herättää
sakki ylös lähtöä varten. pistän
tämän lamppu tuikun valossa
sillä päivällä ei tähän taas ole
tilaisuutta. Kysyt siitä työn
vaarallisuudesta, se voi olla vaarallista
ja varjeltua niinkuin kaikki tämä
vaelluksemme ja koko maailman
meri lainehtii niin vaahtopäänä ja
me niin monen vaimon miehet ja
äidin pojat olemme siellä keskellä
Jumalan antamalla varjeluksella. ei
oma valppaudemme auta
Minä anon ja lomaa tässä eilen
kirjuri pisti anomuksen sisään
jos onnistaa niin voin päästä
ensi kuun alku vaiheessa täältä
on niin tavattoman paljon hakijoita
että voi olla pääsy huonoa kaikki
tahtosi päästä kotia käymään
mitä pikemmin ja yhtä aikaa.
Meillä pääsee aina 4 kerrallaan eilen
lähti sakki ja taas 10 nen vuorokauden
perästä pääsee toiset ja niin edes.
Olen iloinen kun se lehmä ja antaa
maitoa teille siellä kotona. Meillä
täällä on vielä ummessa ja taitaa
pysyä, en ole maitoa nähnyt kun
silloin kotona käydessä en siitä
suurin välitökkään onhan täällä muuta
ruokaa kyllin. Olen tyytyväinen kaikkee
kun sinä niin usein muistat minua
tänne kaikella hyvällä. Jos ei ole kylmä
niin älä hätäile niistä pikku asioista
laitan sen akkunan ja vylit ja tunnen
että siellä on paljonkin jos satun pääsemään
olenha sinulle paljon paljon kiitollisuuden
velassa jota ei lyijypännän viiru voi
palkita. Koita saada selvää tämä on sekanen
siis Jumalan haltuun taas olen kanssasi rakas
lämpimät terveiset lapsille Hanne

Etusivun marginaaliin kirjoitettu:

Tuntuu niin mukavalta
kun jaakko tulee
toimeen ja on innostunut
sitä toivon myös Paulalle
Ulla voi taas hyvin kotona sen tiedän
Nyt tiedän että se pyörä on tallessa
siellä Elimäellä

[11.]

Teltassa 27.10.41

Rakkaat kotiväkeni

Juuri äsken kun kuulin että Tuominen on tullut ja siinä seurassa joku pojista pöllähytti minulle paketin teltan ovesta sisään. Nyt ensin paljon kiitoksia siitä, enhän nyt enään ennätä syödä niitä kun lähetät niin usein. Meille on nyt kaksi kertaa saatu nisukorppuja ne on niin hyvijä saijun kanssa. Tasasin sen hyvän piirakan poikijen kesken on niin noloa yksin syödä kaikkia en ymmärrä tätä asiaa toisin, sillä me kaikki täällä olemme veljijä keskenämme. On se hyvä että olet saanut ne asiat toimeksi siellä kun näkyi että oli sitä lihaa. en ole lihaa saanutkaan pitkään aikaan ja se kotoinen on aivan toista on se mitä hyvänsä. nyt on taas huhuja liikkeellä että vanhempia pitäisi laskea vapaaksi. Vernerin minulle sitä jutteli. Ei täällä osaa sitä kuvitella että se olisi niin. Tänään näytää satavan aamusta alkaen märkää lunta. on aika huono siivo tuolla jyskeessä pojilla kun kastuu vaatteet, minä olin eilen ja linjaa korjaamassa kastuin aivan, vaatteet ja saappaat. nyt olen saanut olla teltassa tänään, ei tiedä koska aina käsketään mihin milloinkin. Muuden minun on mennyt hyvin kaikki asiat ei voi sanoa koska sattuu päästä lomalle. toivon että pääsisi pijan onhan se koti sentään niin usein mielessä, kukaan ei voi sitä aavistaa ainoastaa se kun täällä ryömii. kuinka kallis on koti vaikka kuinka pienikin. Martin loma ja eilen jo loppui se on niin synkkää se lähti sieltä. olisi se jokaisen mieliin jos tulisi sellainen määräys että päästäisi täältä Suomeen. Lämmin tervehtykseni

vain taas teille kaikille. Jumalani teitä kaikkia
suojelkoon myös lapsia koulu uralla
Isä

Etusivun marginaalissa:

Näin sen
Eemel Saaren sakin
tuolla tiellä lähetin
terveiset mutta en
nähnyt

[12.]

29.10.41

Rakkaat kotiväkeni!

Talvinen tervehtykseni taas täältä, keskiviikon
hiljanen keskipäivä pakotti tarttumaan
tähän kynääni. Nyt taas minun täytyy
kai näin kylmästi kiittää kaikesta
jota tämä aamu toi mukanaan, sillä
Martti toi sen hyvän paketin ja posti
toi sen toisen paita paketin ja kirjeen
on liijan paljon kiittämistä yhdellä
kerralla, saat jäädä odottamaan siksi
kunnes tulen jos pääsen lomalle. Kyllä
en unohda sitä vaikka olisi väliaika
vuoden pituinen, Kiitän vasta silloin
täydellisesti kaikesta. Olen nyt niinkun
kotona ruuvan ja vaatteen puolesta
ja lämmintä on ja tarpeeksi vielä
ollut kun tämä taloni on vielä alulla,
meillä täällä on niin suuren talon
metsä hallussa että voimme polttaa
joka aika, hyvät kuivaset hajimme
tämäkin aamuna Älä sääli minua
olen ollut niin terve että ei minua
ensiksi palele olen vielä niin
nuorta siinä suhteessa Martti kun
tuli hän kertoi siitä matkan hanka-
luudesta, kyllä se juna matka menee
mutta tämä autossa kulku oli kylmää
Ajatteles kun siinä 150 kilo met saa
istua auton lavalla ilman mitään
peittoa. Älä sentään touhua liikaa
siellä kotona ei se siitä parane
Annetaan tämän maailman menon
mennä ohi ja jox xxx xx xx elää
vielä yhdessä niinkuin on kerran

toivomuksemme touhutaan sitte yhdessä
olen tyytyväinen kaikkeen osaamme
näinkin ~~Ha~~ ~~xxin~~ onkohan se Oksala taas
täältä minua pois kun ne niin kyselee
Olisi se hyvä, täällä on joka mies
valmis lähtemään joka hetki.
On se ikävää sillä jennylla kun
veli on sairas, Onko se nuori täällä
ollut Vataja kuollut vai hänen isä?
Toivoisin että se Jaakko ottaisi
vaarin siskosta siinä ahkeruudessa
puhukaa sille vain kyllä kai se
sen ymmärtää ja tekee parannuksen

Jatko sivun reunassa:

Hajeta niitä olkia vaan jos saat
hakijan kyllä sen arvaat kuinka
menettelet siellä en osaa puuttua
oikein mihinkään, kun olen näissä
hommissa, sano terveisiä Aarnelle ja kiitoksia
kaikesta myös Kallelle ja myös sinne kotiin
että minun on kaikki hyvin, toivon vain teille
 kaikille Jumalan varjelusta
 joka hetki Hanne

Toisessa kirjeen reunassa:

Terveiset lapsille ja sinulle itselle yli kaiken
kirjota taas odotan tämä postin kulku on hidasta täällä

[13.]

2.11.41

Rakkaat kotiväkeni!

Terveiseni, En voinut olla
ottamatta paperia, posti kävi toivoin
vähän kirjettä, ei tullut. Tässä
on hälinää juuri on ruoka aika
ja kävi sellanen temppu että peruna
ruoka maistui pensalle, en maistanut
ensikään, kun minulla on niitä koto
eväitä, jota tarpee tullen voin syödä.
On vähän ihmeellistä kun elin viime
yönä siellä kotona, kun heräsin olin
vain täällä harju maastossa.
Nyt on niin kaunis sunnuntai tahtoo
ajatus väkisin olla siellä kaikkinee
näin päivälläkin, se on siinäkin
kun on ihan joutilaana eilen

olin pitkällä auto matkalla hajimme kahta paattia tästä taakse 75 kilomet, siellä oli kaksi kylää jossa ei ollut kun koirat ja kissat talojen ja kylän vahtina, ajat menee paljon sukkelammin kun on jotakin tointa. Perjantaina kylvettiin yhdessä maa kuopassa se on venäjän poikijen maan alainen korsu laitoimme vähän kivijä nurkkaan, oli oikein hyvä kun saimme hikoiltua pinnan puhtaaksi laiton ne laittamasi paidat päälleni ja ne villa sukat jota olin säästänyt talven varalta, ne välihousut ja laiton eilen aamulla kun lähdin reisulle. Kyllä olen hyvin varustettu vaatteen puolesta. Mutta on jotakin joka laittaa tarttumaan näin usein tähän kynään, sillä parasta kaikesta puuttuu ja se on kotoinen sunnuntai jota en voi oikein viettää täällä vieraitten seurassa kuulin että Jalmari Kuuselan pitäisi olla täällä, teki vähän mieli mennä etsimään, mutta jätin sen kun en tiedä kuinka hän on kaukana meistä. En tiedä siitä lomasta mitään josko saan vai en, jos sattuisi että pääsen täältä vallan niin olisi paljon parempi toivotaan sitä. Huomena taas muutetaan eteenpäin. Pyhäistä rauhaa ja Jumalan haltuun rakaat väkeni toivoo Isä

Reunaan kirjoitettu erikseen:
Toivon että Jaakko
lukee läksynsä
kun lähtee kouluun
sitä aikaa
kun on
lukekaa tämä kovaa hänelle

[14.]

6.11.41

Rakkaat kotiväkeni!
Joutuin tässä telтта ja tuli vartioon yhdeksi tunniksi siis 10-11 toista, toiset ja alkavat nukkua, Otin ja rupesin

vastaamaan siihen viimeiseen jonka
luvin ja vuorokausi sitten se oli
kovasti toivottu tulokas, vain lyhyen
puoleinen. Oikein paljon kiitoksia.
Te vartutte siellä kotona minua
lomalle, mutta se on aika huonosti
sen loman suhteen, en tiedä
koska täältä pääsee kun on meitä
niin monta ja vähän vain pääsee
yhdellä kerralla, kellä on kotona
sairautta kellä mitään. minulla
ei ole mitään puolustusta, jolla
voisi jouduttaa asiaa, Vänrikki
vähän lupaili silloin kun siitä
puhuin että nyt kuun alkupuolella
Mutta nuo edellä kertamani lähtivät
ja minä jäin odottamaan siksi
kun tulee vuoro, Minulla on
hyvä olla, kun te siellä olette
terveenä, ja minä täällä taas olen
voinut hyvin. Olen ollut koko
ajan oikein terve. Toivon sisinmässä
pääseväni käymään, mutta täällä
sattuu päinvastoin. On aika
hyvä kun sait sen kyntäjän sillä
se on parempi syksyllä kun
kevät kyntö, en muistanut kirjoittaa
siitä samasta vai ajoiko se
setä sen ja myös? Täällä oli jo
aika pakkasta, mitenkä saisit
sitä lisä vylliä kellarin vinttiin
kun en osaa sanoa tulostani ja
pakastaa sielläkin, jos Vaara antaisi
voisit kysyä. Puhut että siellä on
ollut rottaa likaista, lapset on nyt
taas vaatetettu vähäksi aikaa, on
hyvä näin talven tullen. Tällä kerralla
täällä on aika hiljaista vähän tuuli
kuuluu tuolla ulkona, ja pojat nukkuvat
minäkin taas kohta menen tuohon
Martin viereen. Muistan teitä
hyvin usein melkein pä aina
Hyvää yötä taas ja Jumalan rauhaa
joka on yli maailman rauhan.
toivon sitä Isä

[15.]

14.11.41

Rakkaat kotiväkeni!

Tervehtykseni taas täältä Kuusjärven kylän laitamilta olemme taas olleet tässä jonkun päivän. Meillä ruuhi miehillä on helpompaa kun on ja nuo järvet jäätyneet, saatiin paattimme tuohon kasalle sulaa vettä odottamaan. Autot ajaa pitkää reittiä siis Suomeen, vievät ja tuovat tavaraa tästä tulee matkaa 200 kilo met ainakin. en minä ole sattunut vielä reisulle eikä tee yhtään mielikään sellaiseen matkaan Vernerin on nyt lomalla sattui pääsemään hän kertoi että Matti on sairaana pääsi sen perusteella minä en voi sanoa mitään tulostani koska se aika koittaa. Kerrot että Paavo kävi lomalla ei kai hän ole ja vielä käynytään sieltä kaukana

Vai on Ulla ja niin ihmistä, että pystyy tädin kanssa myllyyn. On se hyvä että sait jotakin niille lehmille uskon että kyllä se on puuhaa jos jotakin tahtoo saada vaikka rahallaan Kyllä meillä on paljon kiittämistä niille sinun veljille, ne kun aina niin kesken kiireen joutavat sinne jos mitä tarvitaan. täytyä ne torvet säkillä ja levitä pari säkkiä päälle sitte sahajauho päälle sillä hyvä. kai se kuorma riittää. Vai on Vaara niin höylillä päällä, ota vain jauhoja niin paljon kun saat. kyllä ne on tarpeen. Kyllä tämä on aika mitätön vastaus kun ei tahdo osata mitään kirjottaa, sanoit että paketti on tulossa, minulla on vielä entistä vähän jäljellä. Olin unohtaa kiittää eilisestä kirjeestäsi. Oikein paljon kiitoksia, on niin hauskaa kun muistat sillä ne kotoiset asiat on kaikki kaikessa, terveiset lapsille ja sinulle rakas toivon tapaamista pijaan Osoiteeni vähän muuttuu 15tois päivästä

ja on k.p.k.1. 1823. jääkää taas
jumalan haltuun rakkaani siellä
toivoo Hanne

Etusivun marginaalissa:
Toivon Jaakolle
menestystä koulu
polulla

[16.]

18.11.41

Rakkaat kotiväkeni!

Lämpimät terveiseni, jouduin taas tässä istumaan teltan lämmittäjänä. Nyt on hiljainen keskiyö kaikki toiset nukkuu, ajatukseni silloin aina johtaa sinne kotiin kiihkeämmin mitä hiljaisin yksinäisyys ympäröi. Kiitän siitä kirjeestä sain sen päivällä olet kiltti kun jaksat kirjottaa minulle ymmärrät minua, sillä se rakas käsi piirtää ja silmä valvoo suurinta mitä on olemassa. Muistat sen hyvin kun siitä on tasan 5 kuukautta kun tuli se käsky minulle ja lähdin aamulla tätä tuntematonta tulevaisuutta talleamaan. jos olisi joku sanonut ei olisi voinut uskoa että joudutaan näin kauvas. täältä ei voi ajatella sitä saunassa käyntiä, kun kävin sieltä rakkaasta Suomesta, se pienikin käynti oli niin suuri joka kestää muistissa. Tänne sinun kirjeesi on yhtä terve tullut joka ainoa kerta tulisipa se vaikka kuinka usein. Kerrot siitä paketista en ole sitä vielä saanut. Kai se tulee, olisin kyllä tullut toimeen täällä onhan minulla niin paljon kotoista lämmintä. En ymmärrä mitä on tekeillä kun nyt tuodaan niitä miehijä sieltä tänne meidän autot on myös ajamassa. tänne meille tuli yksi yötänsä viettämään se on se Anttila joka lähti sieltä Suomesta maatalous töihin lomalle nyt joutui tänne poika pahotteli kun lähti ei tiedä mihin joutuu nyt.

Jos olisi sellanen onni että pääsisi
vanhemmat sinne vaikka vain lähem-
mäksi tulisin silloin käymään
kotona vaikka keinojen kautta
Tunnen elävästi ne kyyneleet jota
Harrikin puhui. mutta tunnen senkin
jota me isänä ja äitinä kaipaamme
sillä meiltä puuttuu kaikki jonka me
vain kahden tunnemme. Kirjottaisin
jotakin mutta kun teitä on ja niin
monta rakasta lukijaa puhun kun
satun pääsemään onparasta.
jääkää rakkaani taas vain jumalan
varjeltavaksi, sillä hän johtaa aina
varmasti parhaiden kaikki asiat

Etusivun marginaalissa:

Paulalle Jaakolle
ja Ullalle terveiseni
sinne alapäähän
myös, kuinka
vaari ja mummu

jaksaa kun et niistä mitään kirjota hyvää yötä rakas toivon että
pijan tapaamme

[17.]

9.12.41

Rakkaat kotiväkeni!

Jouduin taas keskiyön aikana lämmit-
tys vuorooni, istun hetken toiset
nukkuvat, en voinut olla ajattelematta
sitä rakasta kotoa siellä Suomessa,
ja teitä kodin hoitajat elän aina
näin yksin ollessa kanssanne vaikka
meidät eroittaa 100 lukuiset kilometri
määrät. toistuu toistumistaan se
ajatus kunpa pääsisi etes vaikka
käymään, Olemista ja elämistä ei
oikein osaa toivoakaan. Olin
illalla tuolla yhden teltan ulko-
puolella kuuntelemassa uutisia sain
sen käsityksen että sota kestää
ja ehkä kauvan. Sillä maailma
on määrätty etsimään onnensa
myrskyjen pauhuista. Meilläkin
pikku maallamme jo rupee olla
liijan paljon voittamista. Ei
kukaan voi tietää, yksinkertaiset

ihmiset me puhumme ja tavottelemme
hyvää. Mutta yksi on vain joka
lopulta sentään määrää kuinka
käymän pitää. Toivoisin että kansat
kääntyisi oma kohtaisesti rukouk-
sissa rauhanruhtinaan puoleen.
Sain tänään Taunolta kirjeen hän
elää siinä toivossa että tämä jo
pijan loppuu sanoi joutuvansa
jollekin kurssille Ypäjälle. Olen
niin lapsekas että toivon liijan
usein sieltä sinulta rakas kirjettä.
Olin tänään siellä saha töissä
päivät menee aika nopeasti kun
jotakin vaikka vähänkin hommaa
muuten on ollut vähän liijan
pakkasta puut on liukkaat jäystä
Älä laita minulle mitään minulla on
sitä lihaa ja voita vielä oikein
paljon se riittää jouluun hyvin
toiset sanovat että olen lihonut
olen ollut niin terve ja kuluttanut
kahden talon eväät. Kohta lähetän
lapsille joulu kortit nyt vain
sydän terveiset teille kaikille
Jumalan rauhaa toivon rakkailleni
Isä

Sivun reunassa:

En tiedä mistä
johtuu sain
Paavolta lähettämäni
kirjeen takasin
Ajattelin että jos on ja kotona

[18.]

Karjala 17.12.41

Rakas Martta!

Lämmin tervehtykseni kulkekoon
tämän lapun mukana ja tuokoon
niin monen mutkaisen reittin takana
täältä, tuhat lukuisin kiitoksin
siis kahdesta paketista ja kirjeestäsi
sain ne juuri äsken. ilokseni ja
kun katselin niitä lahja housuja ne
näytti niin saman näkösilta ihmettelen
mistä olet saanut niin hyvää lankaa

en olisi tarvinnut niitä täällä enkä
olisi ansainut mitään lahjoja, sillä
en voi millään xxostta sitä todellisuutta
mitä kuuluisi osalleni, nyt vain
kiitos kaikesta, siksi kunnes pääsen
lomalle eli vallan, jos ei mitään
erityistä taas ilmaannu väliin
lomani pitäisi alkaa 27 päivä tätä
kuuta, uutena vuotena vasta voin
kiittää oikeammin. pidämme
vanhan joulun niinkun osamme
määrää. Mutta kiittäkäämme
osaamme kaikesta siitä, kuinka
sentään on hyvin kaikki. jos
ajattelen kun saan kirjottaa terveellä
lämpimällä kädellä, sinne rakkailleni
jossa tietän olevan paljon tekemättä
jääneitä töitä. Täällä on niin tavattoman
makiat huhut käynissä että kohta
mukamas päästään lähtemään kotio
Kerrot että Paavo on ja kotona se on
hyvä asia että joku etes pääsee.

Kerron tästä uudesta majapaikasta
ollaan Karhumäjestä vähän pohjoiseen
parakki taloissa meillä on aika
hyvät asunnot Martti ja pari Elimäen
poikaa asutaan oikein pikku-
huoneessa teimme makuu lavat
on oikein hyvä nukkua lämmin-
kin riittää. Työtä on ollut kovasti
kirveellä ja sahalla ollaan tehty
yhtä ja toista. Hommaa nyt sinä rakas
siellä kaikki mitä on tarpeellista
tiedät kyllä paremmin kaikki, se
maito jaettu on vähän outo asia
kai sekin siitä selkiää, jos tulen
puhutaan sitte yhteisesti. Kirjotan toisten
vielä ennen joulua sinulle rakas kun kaikki
Jatkuu marginaalissa:
tuli niin tavattoman pijan tännekin päin toivon että tämäkin tulee linnun
lailla
Jumalan varjelusta rakkailleni

Etusivun marginaalissa:
älä vain laita
enään mitään
minulle, minulla
on kaikki hyvin
jos saisin vielä
tavata sinua rakas
sitä vain puuttuu

[19.]

Lapsilleni sinne kotiin
jouluinen tervehtykseni. Paulalle
oikein paljon kiitoksia kirjeestä
olin niin iloinen kun omat lapset
ja niin nuorena osaa minulle
tänne, tavattoman kauniisti ja
pitkältä ihan tuli vedet silmiini
kun sitä luvuin. Teille lapset on
aivan ovella se kallis joulujuhla
kuusineen ja valoa uhkuvineen
kynttilöineen. Mutta valittain sanon
että en voi tulla alku jouluna
teidän luoksenne vaikka kirjoitit
että emme tarvisi muuta lahjaa
sitä vain että pääsisin sinne
Sitä toivon minäkin teki oikein
pahaa kun tänään lähti lomalle
6 isää lapsiansa tervehtimään
sinne rakkaaseen Suomeen.
Onhan tämä ensimmäinen joulu kun
olen luotanne pois. On ollut niin
tavattoman juhlakasta kun ja
niin monena juhlana saimme
kaikki yhdessä astua joulukirkkoon
kuulemaan rauhan sanomaa.
joka yksin voi uhkoa rauhaa
rauhattomuuteen. Toivon että te
taas vanhan hyvän tavan mukaan
nousette varhain vaika minä olen
täällä näin kaukana vietän taas
jouluni näissä oloissa, jossa
tuhannet isat lapsiansa ja koto
saavat vain muistella. Kerrot
että jaakko ja osaa lukea ja laskeakin
Olisi niin tavattoman hauskaa
etes päästä katsomaan teitä
rakkaat lapset ja se vielä
parempi jos pääsi niinkun
Paavo setä. Olisin äidille avuksi
sillä hänellä on liikaa työtä. Auttakaa
te sillä voimalla kun teillä on
ja olkaa nöyriä kaikessa.
laittakaa kuusi kauniisti, kyllä
te osaatte sen hakea Siis muistan
teitä ja olen mukana rukouksissani
joka ilta. Hyvää yötä monin
terveisin

Isä

[20.]

[Martan lähettämä kirje]

Kotona Tapaninpäivänä

Rakas Hanne

Parhaimat jouluterveiset täältä kotoa ja kiitos kirjeestä jonka Paula äsken toi postista. Olin niin varma sinun kotiin tulostasi että itketti se tieto ettet taida tullakkaan, täytyy tyytyä ajattelemaan että joskus vielä palaisit. Meillä oli jouluaatto lahjoineen ja kylpömisineen niin kuin ennenkin sinua vaan puuttui, ja sinä et saanut edes pientä pakettia aattoiltana, sinne pitäisi olla aina matkalla jotain niin ei tarvisi pahotella vaikka kuinka olisi lomalupa valmis, olisin nyt heti laittanut jos olisi ollut uudempaa tuo pulla, ja posti oli niin vähän aikaa aukki, Leivon huomen aamuna ja laitan menemään, saahan sen sitten muut jos sinä tulet kotiin Jaakko ja Paula etsivät monta tuntia joulukuusta viimein Jaakko toi niin leveän kuusen rapun eteen, mutta iltapäivällä Paavo tuli opettajalle ja itselleen hakemaan kuusta ja toi meillekin pienemmän, siinä on vähän karamellia ja hopjalankaa, lahjoja tuli kampoja jokaiselle ja peiliä kirjoja aamutossuja yöpaitoja ja paljon muutakin minäkin sain kaulaliinankin jota ei koskaan ole ollut sitte näet kun tulet kotiin, Jaakko oli yhtä riemuissaan kun muinakin aattoiltoina pakettien keskellä. Oltiin Joulukirkossa koululla ja illalla pyydettiin Siiterille, oltiin siellä kun niistä puoli perhettä ensin kävi meillä tänään. ollaan oltu kotona eikä tee mieli mihinkään täällä on kaikkein paras olla, Kokkoska on käskenyt niin monta kertaa kun en ole käynyt kun kesällä, nyt on niin kova pakkanen taas ettei tee mieli turhapäite ulos. Alapäähän olisi pitänyt mennä taas niistä olista puhumaan jos et sinä tulekkaan maanantaina niin kuin odotin, olen täytynyt ja paripäivää syöttää heiniä, tuntuu niin arkiselta ja turhalta näin Jouluna kirjoittaa ja muutenkin touhuta mitä syö eläimet ja ihmiset niistä on aikaa arkipäivänäkin huolehtia, huomena on taas se päivä kun kaikki se on luonnollista. Paavo on vähän meitä auttanut paikkasi Jaakon ja Ullan tallukatkin, mutta sinua täällä tarvittaisi niin paljon ei työssä vaan muussakin nytkin on taas riitaa niistä jota lapset sai aattona ja aina enempi ylpeys kasvaa mitä pitemmältä isä on pois, onhan se hyväkin että lapsi ei osaa murehtia

kun hetken mistään mutta joskus se väsyttää ehkä
pahemmin kun on niiden kanssa yksin ja on sydän
messä ainainen ahdistus mitä maailman meno tuo
mukanaan. Toivotaan nyt että Jumala kaikki hyväksi
kääntää jos sinun täytyy olla loppu Joulukin siellä
niin toivomme isälle rauhallista Uutta Vuotta ja
onnellista kotimatkaa ehkä aattona olet kotona
toivotaan. Terveiset lapsilta Voi hyvin rakas
toivoo Martta

[21.]

[*Martan lähettämä kirje*]

Kotona 3.1.42

Rakas Hanne

Ollaan kaikki neljä tämän pöydän ympärillä
lapset söivät puolapuuron loppuun ja nyt niillä
on vaan Jaakon laskujen tarkastus, siis illan
tervehdys isälle meiltä kaikilta ja monet kiitokset
tänä iltana tulleesta kirjeestä, kirjoitin sinulle
paketin sisään sunnuntaina, et ole vielä saanut
sitä ennemmin lähetettyäkään, miksi sanoit ettet
voi sitä saadakaan? Vaikka jäisi ne paketit hukan
teille, kun vaan pääsisit kotiin, olisit sydän-
mellisesti tervetullut jo tänä iltana, ettet tarvisi
mennä sinne teltaan kärsimään vilua
Paavo hakkasi minulle tänään vähän puita ja
laittoi sikojen aita ne kun ja olivat siellä kaik-
ki sekaisin, eilen tein pahaa kaiken päivää alon
aamulla kaatamaan pajua pihalta en muistanut
koko sähkölankojen lähellä oloa se kaatui niiden
päälle ja karjettaan menevästä toisesta katkesi
se rautakoukku seinästä Paavo laittoi ne, mutta
illalla katkasin sahan sen saman puun kanssa
ostatin Paavolla uuden 25 mk se maksoi luulin
sen enempikin maksavan, siitä sähköviasta
pelästyn tavattomasti enkä uskalla enään sahaa
kaan
ottaa käsiini kun en kykene sillä kuitenkaan
mitään tekemään. Kysyt siitä sairaudesta, olen
terve ole rauhallinen siitä. On se hyvä kun
Asserin on kaikki hyvin, niin monta oli tämän
iltaisessa lehdessä kuolin ilmoitusta se käy niin
pahasti mitä se onkaan niille joiden ne on omia.
Mattin oli vähän pää kipeä Paavo sanoi sen
ja sentään sunnuntaina olleen kotona.
Kävin pankissa kun ajattelin maksaa sen säkä
maksun ja vein lapsien pankit, mutta Opettaja

oli niin huonon näköinen että oikein säälitti
en viitsinyt puhua koko maksoista mitään
kysyi sinua missä olet ja mitä siellä
teet en usko sen joka niin monessa on
ihmisiä auttanut enään kauvan jaksavan
sitä tehdä. Olin tänään Myllärillä juomas-
sa Rertan päivä kahvit ne olisi oleet pyhä
nä mutta ei tullut mentyä niin vaimo
pyysi tänään taas. Tornuja sain yhden paperi
säkin kun oikein moneen kertaan kävin jos
nyt pääsisit kotiin niin kuin toivotaan niin
yhdessä järjestettäisi niiden sikojen elämä.
Olisi se niin hyvä että saisit ne vähäiset
hyvät mitä ne paketit toisi jos olisi niin huo-
nosti ettet vieläkään pääsisi pois. Odotan sinua
illoilla vielä enempi rakas. Jää nyt Korkeim
man haltuun, Ja tule pian terveenä
kotiin Sytämmellisin terveisin Martta
ja lapset.

[22.]

11.1.42

Rakkaat kotiväet!

Nythän on taas sunnuntai aamu ja
minä olen täällä koiratarhan kotona,
täällä kaikki ennallaan, kolme poikaa
vain siirretty tästä sakista toisiin.
Matka sujui oikein hyvin olin täällä
eilen ilta hämyssä, kylvön kun sattui
sauna olla lämmin. Heti pääsin
saunasta tultuani nukkumaan ja
et voi uskoa kuinka nukutti vaikka
peti ei ollut ensiluokkanen. Illalla
heti kun tulin Martti antoi kaksi
sinulta tullutta kirjettä ja joitakuuta
korttia ja ne paketit vasta avasin
nyt aamulla kirjeet piti lukea heti.
Kyllä se piirakka oli hyvää ei
ne näin kylmällä pilaannu
Nyt ja taas tekisi mieli kiittämään
toisella lailla eikä vain kynällä.
tuhannet kiitokset kaikestä yhtäaika
sillä emme voi nyt toisin ajatella.
Olen niin tyytyväinen kun pääsin
etes käymään, olihan kaipauks-
emme mitta ja aivan täyteen.
Muuten matka tänne päin oli vallan

toisenlainen kaikin puolin en
kai tarvi enempää selittää
ymmärrät sen yhtä hyvin kun
minäkin. Kun pääsimme asemalle
niin heti kuului tämän elämän
säveleet tuttuna korvissa tuolta
vähän etempänä. Kotoinen hyvä
rauhallisuus ja te rakkaani oli
siis jäänyt. Muuten täällä on
pojat kertoivat, naapuri ollut
pahana, mutta ei mitään erityistä
Olisi se hauskaa jos kohtakkain
tulisi käsky sinne rakkaaseen
Suomeen ja sieltä kotoiseen
rauhaan jota niin monta
isää täällä hartaasti toivoo
Nyt vain taas jääkää Jumalan
haltuun rakkaani, siinä
toivossa että taas tavataan
kun aika tulee siksi, monin
terveisin sunnuntai rauhaa
teille lapset ja sinä rakas
Hanne

[23.]

[*Martan lähettämä kirje*]

Kotona 11.1.42

Rakas Hanne

Kirjoitan sinulle vähän
on tuntunut niin tyhjältä sinun
lähdettyäsi. odotin sinua heti
takaisin, kun pääsisit sieltä mels
keestä pois niikuin on ollut lupa.
Pahottelin kaikesta, siitä vähäisen
evään laitosta eniten, olisihan
enempi leipää voinut pistää
reppuun voita sain parempaa
kun koskaan ennen päivää myö
hemmin. Olin ajatuksissa mukana
sinun kanssasi sen ikävän matkan
kotoa poispäin minua niin säälit
ti sinä rakas siellä vaunun
nurkassa ja nyt taas siellä jossa
aina vaan hyökätään, kun hyvä
Jumala tekisi niistä lopun.
lapset on kysyneet sinua kovasti

Jaakko tänä aamuna heti silmät
avattuaan sanoi että nyt isä
jo on tulossa kotiin päin, ja
Ulla kysyi että millä aikaa
isä lähti yöllä. Nyt ne lähti
Elsan kanssa sinne ja tarkoitus
tietysti on että minun pitää
mennä hakemaan koska eivät
ole tulleet jos lähden kun ensin
lypsän vien tämän samalla postiin
ja Kertulle kirjoitan myös sain silta
eilen kirjeen Olli kävelee jo käski sa
nomaan sinulle molemmilta pal-
jon terveisiä. Nyt se Malmisen pieni
Heikki kuoli eilen sanoi Elsa. Heikki
anoo lisää lomaa että saisi lapsen
vietyä hautaan.
Odotan sinulta kirjettä
jää Jumalan haltuun rakas
toivon sinun pääsevän
kotiin. Rakain terveisin
Martta

Lapsen käsialalla:
TERVEISIÄ.
JAAKKOLTA

[24.]

Koiratarha 14.1.42

Rakkaat kotiväkeni!

Lämmin tervehtykseni kulkeutukoon
tämän paperilapun mukana sinne
jota kaipaam liijan usein. Olin
ilosta itkeä kun posti toi kirjeen
jota ihminen siis vain ihminen, niin
kovasti toivoo. Tuhannet kiitokset
siitä teille rakkaat Paulalle myös
onhan siitä ja taas lähes viikko
kun minun täytyi lähteä tänne
outoutee, näitten olojen hyvään
oloon, Mutta ei voi yhtään
käsittää tätäkään joka ei itse
ole kokenut, Kuinka on
raskasta se lähtö kotona
kun täytyy lähteä aivan
kun varas salaa ja kylmänä

kun jää. Emme ole tunteneet
tähän saakka kodin täytellisyyttä
kuinka se on sentään lämmin
ja rakas, ja kuinka ne tunnit
ja päivät menikään pijan.
Olin niin väsymyksen painama,
että olen ajatellut sitä en voinut
olla niin kun olisi pitänyt
yöllä niin tavattomasti väsytti
ja päivällä oli sitä yhtä toista
puuhaa. Kerrot että olit mukana
ajatuksissa, niin kiitän sinua
rakas siitä. Minäkin rukoilen
joka aamu ja ilta teidän
puolesta että asiaamme saa
johtaa ainoastaan se jolla on
valta yli koko kansojen.
Muuten minun on kaikki hyvin
jos vain pääsi jo näillä eväillä
sinne kotipöydän ääreen.
Älä pahottele kyllä sinä olet aivan
liikaakin evästännyt minua
minulla on kotoista evästä liikaa,
kun meillä on ruokaa täällä riittä-
miin, älä vaan laita yhtään
kyllä sanon kun tarvin.
Tunsin jotakin lievitystä sisimmässäni
kun sen Malmisen asian Jumala johti
niin hyvin. Kiitos myös Hilakarin Terveisistä
Siis kuljetaan käsi kädessä
siksi kun taas pääsen täältä
sinne rakkaitani tapaamaan.

Terveiseni Jaakolle Ullalle ja Paulalle
ja sinulle rakas, Jumalan haltuun
Isä

[25.]
[Martan lähettämä]

Kotona 15.1.42

Rakas Hanne.

Terveiset meiltä täältä kotoa ja tuhan-
net kiitokset siitä niin hartaasti odotetusta
kirjeestä, etsin sitä moneen kertaan laatikosta
enkä huomannut että oli pudonnut maahan
olin sitä palkoa hakemassa toivon että
olisi viimeinen kerta ja pääsisit sieltä

melskeestä vielä terveenä tänne kotiin.
se niin paha tekee kun lehdessä on kuinka
siellä aina vaan hyökätään, ymmärrän miltä
sinusta tuntui lähteä ja jättää nuo rauhallisesti
nukkuvat lapset ja sitten lähestyä sitä mikä
on kurjinta maanpäällä minulle ei olisi väärin
kokea samaan olisin niin monin kerroin sen
ansainnut. Oli se hyvä että ne paketit oli
siellä ja vaikka vanhettuneita mutta silti
kelvollisia syötäväksi kun niin harmitti se
vähäisen evään laittaminen vaikka puolen
vuoden päästä tulit kotiin käymään, laitan
lauvantaina paketin, jos et kirjoita että pääset
sieltä pois jota niin kovasti odotan
Oli se hyvä että pääsit saunaan var-
masti olit yhtä likanen ja väsynyt, kun
kotiinkin tullessasi. Malmisen Heikin sanovat
pääseen vapaaksi en ole nähnyt. Ne
tarkastus miehet kävi, ei ne mitään katso-
neet Aaron listan näytin, enkä osanut
selittää mitä keväällä kylvetään vaikka
kysyvät. Töyrylän Eemeli kävi maksoin sille
velan ja Kalle toi ne mitä oli luvanut
ja Parkon poika oli Metsämäen tilalla palo-
vakuutusta keräämässä, sähkö lasku on mak-
samatta sitte on vanhat velat pois.
Tiistai yönä lähti Elimäen poikia sinne
mihin sitte joutuivat Mikkolan Uno ja Räsä-
sen Aimokin Ida sanoi kun toi kelkan kotiin,
ja Eero lähtee tänä yönä Helsinkiin päin
suru on meillä kaikilla yhteinen harvat
ovat jotka saavat sen väistää. Kokkonen
kävi pyhänä sinua tapaamassa luuli sinun
olevan vielä kotona ja se Toivo joka oli
myllyllä lämmittämässä kävi sanomassa
että kaupassa on lipeäkalaa kun myllärin
vaimo käski oli 14 pän lomalla sanoi että
hyvä tuli mieli kun loma luvattiin ja
kymmenessä minuutissa oli valmis lähtemään
kotiin. Jos saisi tämä olla viimeinen kirje ja
lauvantaina olisit ja kotona Hyvää yötä rakas
jää Jumalan varjelukseen siellä vieraalla
maalla toivoo Martta

Etusivulla marginaalissa eri käsialalla:

Terveiset meiltä
kaikilta Paulalta Jaakolta
ja Ullalta

[26.]
[Martan lähettämä kirje]

Kotona 21.1.42

Rakas Hanne

Keskiviikkoillan tervehdys täältä kotoa ja monet kiitokset kirjeestäsi. Olen varttunut sinua kotiin. nytkin kahdeksan aikana kun juna tuli niin kuuntelin että jos tulisit ja koputtaisit tuonne lukittuun oveen mutta ei mitään kuulunut, ei se ollutkaan varma se 15 pän vapauttaminen, sanovat että Elimäen miehiä on päässyt pois toisia. Pojat marssivat ensikertaa tänään luultavasti Matti ja Olavikin, Eero joutui Haminaan Tuntuu se niin kolkolta kun sotaa varten lapsia marssitetaan. Me voimme täällä hyvin lapset on olleet tavattoman terveitä vaikka tänäänkin oli 29 as. pakkaneen ja Jaakko sanoi että luokassa oli niin kylmä että jalvoja paleli vaikka oli kahdet sukat ja tossut. Paulalle ei kelpaa harmaat sukat eikä tossut ne rikkinäiset nauhattalukat on paremmat puheista ei ole apua, olisitkin ostanut niiden tilalle itsellesi vaikka kahdet niin olisi nyt jalat edes lämpimässä sinne on lähetettävä vaatteita ja ei meidän hartaat toimuksemme toteutu että pääsisit tänne yhteiseen lämpimään. Olisi lipeäkalaakin ja tänään ostin taas kun sai ilman korttia ja veroilmoitus olisi täytettävä ei sillä taida mitään kiirettä olla. Se sinun lomasi helpotti minua niin paljon ettet usko sikojen ruokkiminen on kun leikiä ja lehmien samaa kun on riittävästi ruokaa Aarne ja Kalle toi kasarmilta olkia nyt on alustaakin vaikka pelkään että maito ei tule puhdasta niitä käytäen, tuli niin paha olo kun niitä lauvantaina availin mutta nyt ei ole enään mitään vaivaa. Jaakolla oli kahtena päivänä laskennon kokeet ja sai molemmista 10nen ei sillä ole enään mitään kiukkua läksyistä pannulappua tekee käsitoiksi, Ullakin yrittää kovasti tavuta vaikka kaikki väärin kun ei ole tullut neuvottua, tänään sain niille leipä kortilla makkaraa se oli lapsille iloinen yllätys. En kirjoita enempää kun olen aina

siinä toivossa että sittenkin näinäpäivi-
nä tulet kotiin sieltä jossa niin monet vaa-
rat on tarjona. Jää nyt Jumalan haltuun
rakas Hyvää yötä. kuuntelen aina
illalla kuuluuko tiellä askeleita vaikka
turhaan. Terveiset meiltä kaikilta Martta

[27.]

23.1.42

Rakas Martta

Torstai aamun aikainen tervehtykseni
alotin joskus aamulla toisten vielä
nukkuessa, on sen pienen loman
jälkeen elämä ollut niin vajaata
että tekee mieli keskustella etes
parilla sanalla. Ajattelin illalla
myöhään - kuinka sentään olet
liijan hyvä ja rakas minulle
kun näin lyhyen ajan sisään on
tullut jo kolme kirjettä ja se paketti
tuli eilen illalla, kaikkine hyveineen
En osaa sinua niin kiittää kynällä
niinkun tulisi, puhut odotuksestasi
siinä paketti kirjeessä hyvin sitä
moneen kertaan, tunnen täälläkin
niin elävästi sen kotoisen
lämmön ja ne välkkyvät katseet
jotka isää odottaa, jospa
tulisikin pujan aika että tämä
maailman meno muuttuisi vielä
hyväksi. Mutta Jumala yksin
tietää vain sen, emme me ihmiset
tiedä muuta kun hetken kerrallaan
Aamulla noustua emme voi sanoa
mitä päivä tuo mukanaan, ihmis-
elämä on niin säädetty. Minulla
on kaikki täällä hyvin ei työ
eikä muukaan komento rasita.
Mutta niinkun sinäkin kirjoitit teitä
rakkaat puuttuu. Jaakkoa täytyy
kiittää kun se on ahkera poika
Sanon taaskin teille lapset yhteisesti
olkaa ahkerat koulussa ja myös,
kotona, äidille nöyriä. Paula
joka on ja vanhempi ymmärrä mitä
tarkoitin, olenhan liijan kaukana
teistä. Äiti vain yksin näkee ja

seuraa töitänne. toivon tultuani
tapaavan kiltit omat lapset.
Kävin ulkona näytti olevan hyvä
ilma jospa olisi niinkauvan kun
täällä olla täytyy toivon sitä
lähtöä että päästäisi yhteiseen
elämään siellä rakkaassa
kodissamme. Jumalan varjelusta
toivon teille rakkaani kaikille
kiitos kaikesta rakas Isä

[28.]

Koiratarha 25.1.42

Rakkaat kotiväkeni!

Nythän on taas sunnuntai ilta joimme
tavan mukaisen ilta teen. on sentään
niin halukasta näin hyvällä paikalla
kun pöydällä tämä vastaukseni täyttä-
minen. Kiitos nyt ensin kirjeestäsi
jonka päivä posti toi mukanaan.
Pidin pyhää koko päivän vaikka
olisi sahan viilaamista kyllä
ollut. ihmettelen sitä kun täällä on
tapana, että vaikka arkena oltaisi
jouten niin pyhäksi työtä löytyy
vaikka mistä. joskus ajattelen että
mihinkä tämä kiire johtaa ja mitä
voimme toivoa lopputulokseksi.
Kerrot että lapset siellä ja taas marssii,
täällä ne on ja miehen paikalla olen
kuullut. vai Haminaan Era joutui.
Meitillä oli joulu eilen ne kun ei
jouluna saanut pakettia, nyt
saatiin kaikki, ne paketit oli
Vilppulan lotilta, minä sain tämän
sisältöisen paketin. Kirjan nimeltä
elävänä haudattu, peilin kamman tupakka
laatikon tulitikku askin kynän 3 pussia
karamelliä. se oli hyvä paketti näin
sota miehelle. Puhut lasten terveydestä
on se hyvä asia että reippaina saavat
käydä koulua. iloitten niistä Jaakon
10pistä, kiitos jaakko ahkeruudestasi
Mutta Paulaa pitää vähän moittia
siitä kun ei kelpaa lämpimät tallukat
eikä oman äidin kutomat hyvät sukat
muistan Ullan tarkkuuden kun leikittiin

sitä piiloitusta. Kuinka on sinun terveytesi laita rakas? vaikka elävän ruokinta vähän parani, olen ollut huolissani siitä jos se vanha vika taas loman jälkeen vaivaisi voit kertoa minulle. Kuulehan älä laita yhtään mitään vaatteita, sillä tulen hyvin näillä toimeen, olen ja elän aina päivästä toiseen samassa toivossa kun sinäkin rakka, että jos pääsisi joskus lähtemään sinne, jota joka ilta muistan sinne rakastettuun kotiin jääkämme taas siihen toivoon. Jumalan haltuun taas ja hyvää yötä rakkaani. Jään toivomaan vain kirjettä en usko vielä pijan pääseväni kiitos kaikesta terveisin Isä

Marginaalissa lukee:

on hyvä kun ne veljäsi aina muistaa joka tavalla meitä

Etusivulla marginaalissa lukee:

Ole vaan
täysin varovainen
kun niitä hiilijä
sinne kellariin
puuhaat se häkä on
niin vaarallista se pettää
tuntumatta

[29.]

2.2.42

Rakkaat väkeni

Synkän metsikön keskeltä ja vanhan tavan mukaan, lämmitys vuorollani tässä tuli vartiossa jota ei tarvinnut siellä taloissa ollenkaan. Lähetän keski-yön terveiseni sinne kotiin. Kiitos monin kiitoksin siitä paketista ja kirjeestä jota viimeksi mainittua hyvin mielihyvällä ensin lukee, sanohan sinäkin että jos ei kirjota mitään ne paketit on ikäviä, hyvin sen arvasit ei parhainkaan paketti vastaa pientä kirje lappua, joka siellä kaiken hyvän kotoisen ruoka lähetyksen keskeltä aina on löytynyt. Ajattelin tässä itsekseni sitä

kuinka ne niin lukemattomat
paketit on kaikki tulleet perille
nytkin vaikka ollaan täällä
kaukana metsässä, meitä on
tämän kankaan suojassa 15
miestä on vähän taas outoa ja
ahdasta ennenkun taas tottuu
tähän. on sentään Jumala antanut
vähän lämpimämmän ilman
ei suojaa ole sentään saatu oikein
koko talvessa silloinhan vähän
oli kun siellä kotona kävin mutta
hetken vain. Kerrot siitä leipo-
ma touhuistasi on hyvä kun sait
hyvin paistumaan, olihan ne
kaikki tänne tulleet erinomasia
maultaan, ei taas osaa paperilla
niistä puuhistasi täyttä kiitosta
antaa, sinulle rakas niinkun tulisi
kun sielläkin kotoa pois täydyt
juosta laatikoita perässä jos
pääsen täältä niin palkitsen
paremmin kaikki. Niinkun
sinäkin kirjoitit että toivotaan
sitä aikaa, että jos sallitaan
tulen sinne jossa kaikki
on niin hyvää ja rakasta

*Ei allekirjoitusta (voi olla että osa
kirjeestä puuttuu)*

[30.]

5.2.42

Rakkaat väkeni!

Torstaiillan tervehtys, tuntui niin
tyhjältä istua ja ajatella, toiset
tuossa touhuaa mitä kukin.
muistin sen ajan kuukaisi
taakse, kun saimme olla
kaikki yhdessä siellä kotona.
nyt vietän aikoja taas täällä
kirkkaan tähtitaivaan valaise-
massa metsikössä jossa asunto
on hyvin pieni ja vaatimaton.
nyt kun saimme majoitus paikan
kuntoon on verrattain helppoa
työmme on vain sitä että ei oikein

mitään. Tänään kävi täällä
meillä Mikkolan Uno ja Kuoppalan
Erkki asuvat tästä 2 kil met päässä
pojat sanoivat että kyllä oli
matka tänne tullessa ikävä ja
pitkä muuten ei heillä ollut
mitään erityistä keitin korviketta
ei ollut muuta kun leipää sen
kanssa hyvin näytti kelpaavan
sekin. Teillä lapset on ja ollut
aika vaivaloinen se koulun käynti
kun Jumala antaa meille näin
pitkät pakkaset, ajattelen usein
että kuinka se jaakko joka on
vielä niin pieni sentään kykenee
ettei palella. Ulla kai sentään
Äidin kanssa tulee hyvin toimeen
siellä karjetta töissä. Tekee niin
tavattomasti mieli näin illalla
sinne kotoiseen ja yhteiseen
kamariin jossa voisin pitää
vaikka kaikkia yhtä aikaa
polvella lämmitellessä uunin
edessä. Ei minulla ole oikein mitään
mitä kirjoitaisin teille uutta
siinä toivossa vain eletään
että saisimme olla kaikki
terveenä ja minä joskus pääsisin
täältä sinne omijeni ja rakkaiteni
seuraan toivon teille lapset
hyviä ilmoja ja koulun käynnille menestystä
jumalan haltuun taas jääkää rakkaani

Etusivun marginaalissa:

tämä on
vain vähäinen
lappu ajan
kuluksi
tämän laitan
minä olen terveenä
ja kaikki hyvin terveiset xxxxxx lle ja teille rakkaani kaikille

[31.]

[Martan lähettämä kirje]

Kotona 6.2.42

(Yksi neljäsosa kirjeestä repeytynyt
pois taitoksen kohtaa)

[sivun neljännes
puuttuu] täältä kotoisen pöydän
ksia tänäiltana tulleesta
i kuin viitsit yöllä siellä
taa tänne meille. Oli
asta vähäinen hyvän olon
iset seinät vaikka silloinkin
nua siellä palelee, mutta
ullisempaa kun ette saa-

neet olla siellä. Kas kun se paketti osasi
sinne korpeen, lähetin viime pyhänä vähän
pullaa tuulisi sen nyt jo olevan siellä. kun
ne saatuasi pääsisit lähtemään tänne kotiin
rakas. Laittaisın taas sunnuntaina kun huomena
leipoisin, mutta jos nyt tottelen sinua
enkä laita mitään odotan vaan entistä
enempi niin voit päästäkkin kotiin.
Harmittaa minua kun olin niin kiireessä
niiden veroilmoitusten kanssa ja menin sinne
sedälle niitä täytämään setä kun sanoi
että ne Valtion piti olla viimeinen päivä
valmiita, täältä löytyi yksi palkanpidätys lista
jossa oli 4600 mk sen laitoin luulin että se
oli oikein, minun [sivun neljännes puuttuu]
ihmiset niistä puhuiv
kun luulin että tulet
tienyt että ne tämän kum
mättä olisin mielellän
kotona lasten kanssa. Mu
ne kylmeni niin silloin
ne oikein turposi ja Ull
vaikka muuta kun kä
ollut kaulaliinaa poski
paltoa ei laita päälle
lyi terveenä nyt tänä
valtimo niin lyö ja s
ja pään kipeän, täällä voi olla päivällä xxkaa
kun vein tästä kamarin uunista hiiliä kellariin,
ehkä lapsi on aamulla terve lähtemään kouluun.
Niitä puita on tuoreitakin kun Paavo vähän
hakkasi sanoi että ne hirret on paremmat ottaa
kun toiset on loppuneet, lämmitän saunan kun
ollaan niin likasissa vaatteista ja kaksi viikkoa
kun kylvöttiin, pyysin tyttöjä tulemaan sa-

maan löylyyn Voi kuinka mielelläni ottaisin
sinut oma rakas lauantai illaksi kotiin pois
sieltä vieraan maan kolkosta metsästä ja niin
tekisi nuo lapsetkin jotka ei maailman pahuudesta vielä
ymmärrä mitään. Ehkä jo pyhänä olet kotona
jos et pääse niin tarvisit lämpöempiä vaatteita
kävin Kukonojalla olisin kudottanut villapaidan
sinulle mutta langat oli liian paksuja. Jää Jumalan
haltuun rakas, ja tule pian kotiin Hyvää yötä Toiv Martta

Lapsen käsialalla marginaalissa:
TERVESET JAAKOLTA

[32.]

7.2.42

Rakkaat kotiväkeni!

Lauvantai illan tervehdys
vaikka ei tunnu ollenkaan lauван
tai illalta, ei ole saunaa täällä
metsässä, pesin kasvot lämmitin
vettä tuossa kamiinan päällä
hajin puuroa olikin aika
hyvää kaurapuuroa. ja nyt
kun tuli tämä huusholli tehdyksi
Nyt kaikkein ensin kiitos siitä
paketista jonka sain ja eilen
illalla, sinä puhut ettei siinä
ollut mitään hyvää. siinä oli
kaikki niin hyvää että en voi
kyllin kiittää. muistathan vähän
liikaakin useasti minua. olisin
nyt ja siellä että saisin kiittää
sinua rakas vähäpätöisellä palvelu-
lani ja paremmin kun ennen, nyt
minulla on kyllä evästä, ei täällä
ole tämä työkään raskasta.
tänään tein sellaista laatikkoa
tuonne Pion komentajalle niitä
tulee tehtäväksi 2 kap vähän
pitäisi tulla siistit vaikka
ei ole kunnan työvälaineitä.
Tänään täällä on ollut vähän
löysempi pakkane hiukan satoi
luntakin. sinähän kirjoitit että
on paremmat ilmat sehän on
aika hyvä kun sinä kerrot
että ne hakkaamani puut on

ja kaikki, toivottavasti ja sentään
saamme tästä lähtien vähän lievempää
sillä onhan jo huomana kynttilän-
päivä, ainahan sanotaan Paavali
talvea ja kynt kevättä. Meille on
ja hyvä kun tulisi hyvät ilmat kun
tämä telta ei ole oikein lämmin
muuten on mennyt aika nopeasti
ollaanhan taas viikko oltu täällä
vaikka pelotti se lähtö ensin. Kun
siinä entisessä paikassa oli kaikki
niin hyvin. Tämä on aina vain
samaa laulua, en osaa paljon
mitään jään toivomaan vain kirjettä
ja kaikkein einten kotiin paluuta
jos osaa enään toivoakaan kun
tuntuu toivottomalle kaikki se mitä
eniten toivoo

Marginaalissa:

Hyvää yötä jumalan varjelukseen jätän teidät rakkaani

Etusivun marginaalissa:

kiitos jaakolle ahkeruudesta
ja tytöille myös

Myös etusivun marginaalissa:

Lapsille lämpimät terveiseni ja sinulle rakas kiitos kaikesta
monin terveisin

Hanne

Myös marginaalissa:

älä laita pakettia

[33.]

11.2.41 [täytyy olla 42].

Rakas Martta.

On taaskin lämmitys vuoroni
yö on hiljaista sisällä ja ulkona
vain kuusiset puut tuossa kamiinassa
räiskää. Tunsin että olen kirje
velassa, koska sain sieltä
kirjeen päivällä. Kiitos siitä oli
niin mukava lukea tuossa
töitten lomassa. Me kun tehtiin
eilen sauna hyvällä vauhdilla.
tuli päivässä, kaikki oli innostu-
neet kun saimme luvan tehdä,
muuri ja lauteet jäi ainoastaan

toiseen päivään. Meillä on taas kohta tämä korpi hyvässä kunnossa, teimme itsellemme myös pahvista teltat ollaan jo toista yötä. tässä on tilaa pikku pöydälle jossa on hyvä istua ja kirjoittaa. lämminkin riittää ehkä johtuu siitäkin kun täällä on hyvät ilmat ei paljon pakkasta ole kun paljain käsin päivällä sain naulata. Kaikki on minun kohdalta hyvin täällä. Mutta ajatukseni kumminkin on aina siellä missä on rakkaani jota eniten kaikista kaipaa. olisin ollut ja siinä Kuuselan Jalmarin sakissa niin olisin jo kotona näin Partian Pentin hän kertoi että J tuli kotiin 6 päivä. Puhut niistä lämpimistä vaatteista. Älä missään nimessä laita mitään vaatteita olenhan niin monta kertaa sen sanonut, olisin ottanut niitä matkaan silloin kun lähdin viimeksi. Olen lujassa toivossa että pääsen sinne, annat vasta ne vaatteet kun saamme jakaa lämpimän yhdessä siellä kotona rakas. et usko kuinka se tulikaan rakkaaksi loman jälkeen onhan ikävää kestänyt ja taas toista kuukautta. enkä yhtään voi sanoa koska tulee se aika että se sammuu. toivossa siis vain eläkäämme, jos menen nukkumaan taas Martin viereen olisi tämä ja viimeinen yö ja loput vaunussa sitä jään toivomaan

Etusivun marginaalissa:

Kiitos lasten
terveisistä
jaakko osaa ja
hyvin lähettää
Isän terveiset vain tämän lapun mukana sinne
teille kaikille olkaa vain lapset aina kilttiä äidille kaikessa

Etusivun toisessa marginaalissa:

Jumalan varjelukseen
kiitos kaikesta sinulle rakas
t. Hanne.

[34.]

[Martan lähettämä]

Kotona 11.2.42

Rakas!

Ollaan Jaakon kanssa kahden ylhäällä lapsi lukee läksyään ja minun pitäisi kirjoittaa sinulle siitä on jo huomena viikko kun kirjoitin olen odottanut että saataisi puhua mutta ei toiveet tahdo toteutua, Eugen taas sanoi että sinun pitäisi päästä pois, Paulalle sanoi ajankin että ensi viikolla tarkoittiko sitten tätä vai tulevaa viikkoa toiset taas sanoo ettei pääse pois ensinkään. Lomalla on paljon Taunonkin sanoivat olevan, mitä se sitten tietää kun on niin paljon yhtäaika. Paavo kävi nyt iltapäivällä kysymässä siitä sinun kotiintulostasi ja teki minulle samalla luudan se sinun tekemäsi oli jo loppuun kulunut, ja Linkkiä laitto tuon uuninsuun kävin tänä aamuna pyytämässä kun huomena on lepominen, kun et sinä pääsytkään laittamaan vaikka lupasit, sillä oli valmista ruukkia kun oli ollut jossain muualla muurin laitossa. Kalle kävi eilen illalla tuli Mustaltaojalta hakemasta koveropuukoa kun miehet käyvät kauhan tekoon sillä laitatin siat erilleen olen sitä yksin täällä ajatellut, teinkö sinun mielestäsi tuhmasti? kun se toinen on niin paljon lihavampi, niin ne söisi niin paljon hyvää ruokaa yhdessä etten saa sitä mistään, naapurikin sanoi olevan niin paljon ruinaajia että on niiden kanssa pulassa. Eilen täytin sen kuukausi tilityksen niin mielelläni olisin antanut sen sinun tehdä se lihan arviointi on kiusallisin. Kouvolassa paloi mylly ja 100,000 kg viljaa kyllä tämä Suomen kansan elämä on surullista, kun Jumala antaa kuritusta niin monellaista. Taas lähti juna asemalta vartun aina näin illalla sinua rakas joka junan jälkeen, mutta ei koskaan kuulu koputusta oveen täytyy tyytyä ajattelemaan että olen yksi niistä monista tuhansista odottajista, rakas xxxxxxxx ja Ullan kirjeestä, Miksi kiellät sitä pakettia laittamasta? Jos et pääsekkään pois niin saisi se vähäinen hyvä lähteä täällä kerran viikossa sinne toivotto muuteen. Ullan vei Jenny tiistaina sinne, käskin Aarnen mukana sitä seuraavana päivänä kotiin, mutta ei ne ole sitä tuoneet, tyttäret on

samaa luontoa kovia lähtemään, Jaakkokin
oli pyhänä pienien poikien hiitokilpailussa ja sai
5nen palkinnon kirjan "Pulmasen noidutut taskut"
oli se niin huvittavaa kun palkinto tuli jotta var-
ten menikin. Jään taas toivomaan sinua kotiin
että yhdessä saataisi katsella lapsiemme touhut
ja puhua kotoisat asiamme. Tule varjelluksi ylhäältä
Hyvää yötä rakas. Terveiset Paulalta ja Jaakolta
syd terveiset Martta

[35.]

Korvessa 18.2.42

Rakkaat kotiväkeni!

Lämmin tehvehdykseni, ilta myöhäinen
painosti keskustelun vanhan pännä tavan
mukaan. Nyt ensin kiitos paljon kirjeestäsi
sainhan sen tänään, odottelin sitä jo
monena päivänä. Ostin tämän paperin
tänään, kun vanhat on kaikki. Meitillä
on kanttiini aivan tuossa toisellapuolen
tietä, eli sotilaskodin tapanen. Se avattiin
pyhällä juhlimalla pappi piti lyhyen puheen
ja, upseerit ja puhuvat, torvilla soitettiin.
Muuden ei se kiinnosta yhtään ainakaan
niinkun minua. Eikä ketään joka jotakin
ymmärtää. Sillä jokaisella on sama sydämen
asiana, ja se on vain pieni rakas kodi
siellä Suomessa, ja koti pöydän
ympärillä olevat rakastetut niinkun kirjotin
että me Jaakon kanssa kahden valvotaan.
Me ajeltiin laskiaista hajettiin sieltä vanh-
alta majapaikalta puhelin johtoja, ne
jätettiin sinne lainaksi tähän saakka
Nyt tänään vahvistettiin sähkö johtoja,
sillä meillä on sähkö valot, sellanen
pikku kone hijoo sähköä, nyt oli
valot aika hyvät tänä iltana, sellaista
tohinää on vain työmme. Olemme huilaamassa
ainakin koko pioneeri sakki. En muista
kirjotinko viimekirjeessä että me laitamme
pahviteltat, on oikein lämpimät ja tilavat.
Sauna ja tehtiin, olen kylpönyt parikertaa
se on ainoa josta täällä nauttii kun
saa hyvän kylvyn. Pidän sitä Eukenin
juttua vähän tylsänä, kun se tiesi ajankin
Ei se asia ole tullut yhtään valosamm-
aksi, koska se aika koittaa kun

täältä päästään. Kysyt että miksi
kielsit sen paketin laittamisen. kielsin
siksi kun uskon huhuja ja elin toivossa,
toivoani tulen jatkamaan siksi kunnes pääsen
vaikka loppumattomiin. Sain taas näitä
punasia lappuja, voit laittaa eihän täällä
mitään hyvää saa, jos on sinulla saippuaa
niin laita pikkupala sokeria ei tarvi sitä
on ja vaatteita myös. Täällä on talviilmoiksi
tavattoman hyvät ilmat. En osaa sanoa
mitään siihen posso asiaan, Muutakuin
jos on vähän lihaa niin anna syötäväksi
Kun se ruuan saanti on niin heikkoa.
Martti on lomalla nyt, oli puhetta että se poikkiaa
siellä meillä voit laittaa hänen mukaansa
paketin älä sentään isoä sillä siitä on vastusta
matkalla, jos se tuo niitä puita niin älä maksa
niitä minä täällä maksan ne kun minulla on
joutilasta rahaa oli sellanen puhe

Jatko toisella paperilla, mutta kai samaa kirjettä
Nyt on aivan ne tunnit käsillä kun
sain tämän palvelus käskyn täsmälleen
8 kuukautta. Voimme kaiken tämän pitkän
ajan jälkeen olla kiitollisia että hyvin
on sentään kaikki meidän kohdalla
asiat. Ehkä täältä joskus selkiää
vielä poisikin, emme voi toivoa kadottaa
vaikka se odotuksen aika tuntuu
pitkälle. Siis jääkäämme taas korkei-
man varjelukseen joka hetki hän
saa johtaa asiamme niinkun hän
sen parhaaksi näkee
Lähetän sille hiihtäjälle pari kuvaa
on se kova poika kun jo niin pienenä
tuo palkinnon. Säälistää minua se sinun
liijallinen odotus, täydymme alistua
oma rakas kaikkeen elänhän minä ja niin
liijan usein siellä tätänykyä aina
Hyvää yötä nyt vain. Jumalan
haltuun rakkaani. Terveiset lapsille
ja sinulle rakas toivoo

Isä

22.2.42

Rakkaat väkeni!

Lämmin tervehdykseni. Olen viettänyt tänään kaikkein pitemmän sunnuntai päivän mitä koko sodan aikana. Se johtuu siitä kun eilen taas meitä rokotettiin. Kaikki on ollut hyvin kipetä, sen aine kun menee vereen, viime yön nukkumisesta ei tahtonut oikein tulla mitään. Ei ollut mitään työhommaa ja ei olisi liijon viitsinyt mitään tehdäkään. Keski päivällä toi lähetti sen paketin, sekin täytyy käydä kuittaamassa toimistossa sitä kun on kaikkia että ei saa omaansakaan hoitaa niinkuin tahtoo, kai johtuen kun pakettia hukkuu. En voi muuta kun kiittää nöyrästi sinua rakas kaikesta touhustasi, olethan liijan hyvä näin kirjeen mukana kiitettäväksi tähän tuntuu minustakin liijan mitättömälle. Mutta emmehan omasta tahdostamme olisi tällä tavalla, onhan sisäinen ihmisemme joka myös elää tätä kaikkea vastaan. Ajattelin tänäänkin että mikäs olisi jos olisin kotona en tarvisi **voivottaa** tähän pitkään sunnuntai päivään Siellähän on sentään kaikki niin hyvin, vaikka elimme aivan erillämme tämän maailman hyvistä. Huvimmehan oli se hiljainen kodin rauha ja rakkaus, jota nytkin taas vain täytyy alistua odottamaan. En osaa olla kyllin kiitollinen siitä että olet rakas siellä ja rakkaat lapseni ja että teillä on tänne lähettävää meitä on lukemattomia jolle elämä näyttölee päinvastaista osaansa ja ne on kaupunkin pojat Kiitän Paulaa kirjeestä on hyvä kun Jumala on antanut teille terveyttä koulun käyntiin ja reippautta laskiaisen viettoon sehän on hullusti kun se Jaakon suksi on poikki, en voi sanoa mitään toivom-

ukseesi että pääsisin täältä sitä laittamaan
Ei nyt muuta kun Jumalan haltuun
taas jääkää, jään odottamaan taas sinne
käskyä toivossa aika kuluu Terveisin rakkaani
Isä

[37.]

[Martan lähettämä kirje]

Kotona 23.2.42

Rakas Hanne

Luettiin Jaakon kanssa vähän läksyjä
nyt Jaakko meni nukkumaan, toiset on jo
pitkänäikaa olleet unten mailla. Kiitos sinulle
rakas eilen illalla tulleesta kirjeestä olet kiltti
kun niin usein muistat meitä täällä kotona
sanoit että sinulla olisi aikaa lukea näitä jos
olisinkin tähän niin nopsa kun olen hidas niin
pistäisin kirjeen vaikka joka ilta täällä yksin olles-
sani illalla kun lapset nukkuu. Lähetin eilen
sinulle paketin ja keskeneräisen kirjeen sisään
ajattelin illalla kirjoittaa heti mutta lapset oli
niin halussa lähteä Ainon mukkaan niin minäkin
lähdin ja niin se ilta tuli niin myöhäiseksi, en
ennätä täältä oikein mihinkään en pyhänä enkä
arkipäivänä vai olenko tullut jo niin vanhaksi,
olen sinne kotiinkin yrittänyt monena sunnuntaina
mutta aina se on jäänyt. Kokkosen emäntä oli
eilen meillä pitkän aikaa sillä kun on äiti joka
on lasten kanssa sen oli lehmä potkaissut silmän
päälle että oli niin ruman näköinen niillä on ollut
tänätalvena kovasti sairautta, sanoi että lopetetaan
sika ja lammas kun ei ole ruokaa mutta luulen
että se tehtään tarkastuksen tähden, se kun alkaa
maalliskuun 1 pvä minua niin pelättää ne olkoot
sitte ketä tahansa olen niin raukkamainen, toivoi
sin sinun oleva silloin kotona ja nyt jo järjestämäs-
sä sen sika asian, olen syöttänyt sitä vasta yhden
viikon paremmin ei se siitä ole viisastunut, kyllä-
hän ne kaikki menisi paremmin kahden niin kuin
Jumala sen on määrännytkin mutta täytyy tyytyä
tähänkin. Paavo kaatoi eilen kaksi koivua ja hakkasi
puiksi sitä sähkötyötä ei ole niin että setä ennät-
tää vähän tännekin ne oli eilen jo tytöillä ja
minun kahvimyllyni oli niin paattunut sikurin jau-
hamisesta niin pyysin katsomaan, nyt jo osaan avata
sen itsekin, lossan Paavo opetti virittämään olen

saanut hiiriä siihen jo toista kymmentä mistä niitä on niin mahdottomasti tullutkin tänä aamunakin oli kaksi yhtä aikaa eiköhän ne ole tehneet paha lattioiden alla, kun tuo keittiö on minusta tänätalvena ollut kovasti kylmä. Viime yönä oli pommitettu Kouvolassa kaksi taloa oli luhistunut ja 4 tai 2si ihmistä kuollut näyttää se sota tapansa täälläkin joskus, kauheaa on kenen osalle sekin tuli. Kyllä meidän olisi paremmin ymmärrettävä niitä jotka ovat aina sodan jaloissa. Ei sitä Marttia ole tullut vaikka olen odottanut, luulen että Lempiltä on palanut ne puut josta te miehet olitte kaupoissa, niitä menee niin arvaamattomasti. Menen Jaakon kanssa nukkumaan. Odotan sinun pääsevän sieltä meidän kanssamme niinkun itsekin toivot jää Jumalan haltuun rakas. Sydämmellisin
terveisin Martta ja lapset

Etusivun marginaalissa:
Jaakko käski kirjottamaan
terveisensä

[38.]
[Kirje kirjoitettu poikkeuksellisesti mustekynällä]

27.2.42

Rakas Martta!

Lähestyn taas ilta myöhällä teitä rakkaat väkeni. Sähköt on ja sammuneet, otin tuon tutun pikku lampun tähän pöydän kulmalle. Tuli mieleeni että jos se voisi kertoa, ja lukea ne sanat jota se on vavalaissut, pitäen eli täyttäen välittäjä virkaansa lukemattomien perheiden välillä. Sillä useampi meistä haluaa kirjoitella kun toiset nukkuu, pidän huolta samalla lämmittämisestä, Kiitän sinua rakas taas siitä hyvästä jota tuli siinä paketissa enhän olisi sitä saippuaa niin paljoa tarvinut se pienempi pala olisi kyllä riittänyt kasvon pesemiseen, pyykin voi vaihtaakin vaikka en oikein raatti sitä sinun tekemää paitaa panna pyykkiin kun ei tule samat takasin, sehän on niin lämmin ja pitkä. Meille tuli eilen uusi päällikkö, se vanha Anttila on siellä Suomessa kai sairaan olen vähän kuullut, ja sanoihan sen pataljoonan komentaja että se sairastui En voi sanoa tästä uudesta vielä mitään

minkälainen se on luonteeltaan, kuitenkin näyttää päältäpäin sopivalle miehelle. Muuden panee oikein ajattelemaan kun nytkin taas on perjantai ilta, viikko on taas vierähtänyt eikä ole sen kummempaa tapahtunut. on niin vähäistä työmme että ei osaa puhua siitä mitään. Se on vain lohduttavaa että pujan taas saamme siirtyä keväiseen, onhan aina jo maalliskuu ja lopulla armahtanut, vaikka täällä on ollut oikein hyvät ilmat aivan koko aika kun täällä metsässä ollaan asuttu Puhut niistä illoista ja avusta, on niin hyvä mieli kun minun ajatukset osuu ainakin siinä yhteen, sillä enhän täällä voi tehdä läheskään sitä, mitä vain ajattelen, ja laiskana makaan. Ymmärrän kuinka se olisi mieluista ottaa vastaan yhdessä kaikki se, mitä joudut yksin täyttämään ja tekemään, vaikka täällä en toimi enkä pääse toimimaan sen pienen kodin ja töiten ympärillä, kuitenkin muistan sinua rakas ja teitä rakkaat väkeni joka ainoa ilta sillä se puuttuu mikä on sentään yli kaiken työn ja touhun sinua puuttuu rakas. Jään taas odottamaan että saamme tavata kaikki terveinä, hyvää yötä Jumalan haltuun terveiseni Paulalle Jaakolle ja Ullalle ja sinulle joka olet niin
hyvä kiitos kaikesta
rakas Terv. Isä

[39.]

2.3.42

Rakas Martta

Maanantai aamun hiljaisuus
painosti tarttumaan kynääni, ja
lähestymään teitä rakkaitani siellä
kotona. Tunsin olevani tavallista
enemmän kiitollisuuden velassa.
Nyt ensin tuhannet kiitokset siitä
kaikesta hyvästä jota Martti toi mukanaan
sehän tuli aika sukkelaan sillä
hän oli ja eilen illan suussa täällä.
Olin ja alkanut vastausta siihen
lauvantaina tulleeseen, sitten lopetin
sen kun sain vielä lisää kiittämistä
on kai sinusta outoa jos sanon että

se kirje on ensiksi paras siellä kaiken
hyvän välissä, sillä se tuo
mukanaan sitä elämää, jota täällä
ainakin minä kaipaen. Martti toi
niitä puita ja ne maksoi 140 mk, oli
hyvä kun se ennätti tuomaan, ettet
sinä rakas tarvis mennä sinne lumiseen
metsään ja eihän sieltä saa muuta kun
tuoreita, jos olisi niin lähellä kun
olen kaukaa, tekisin kyllä kaiken
sen välttämättömän mitä nyt joudut
yksin tekemään. Se posso asia on
minusta sitä että jos sen myy niin
ei se kannata kauvan lihottaa eikä
sitä voi myydä mihin tahansa jos
valtio määräisi meilläkin lihaa niin
olisi parasta, jos saisit vähän selvää
kuinka pelaisit jäähän sentään
se toinen siihen jos toisen annat.
nehän ostit kortilla että se on myös
myytävä samoja teitä. Kyllä pitäisi
minun päästä täältä pitäisin sinut
ettet pääsi tekemään sellasta kun
leivot ne uudet pullatkin. ne vanhat
olisi kyllä kelvanneet onhan liikaa
puuhaa sinulla oma rakas muudenkin
kaikessa. Meidät rokotettiin taas lauantaina
uutestaan ei tuntunut yhtään kipeälle
Me Martin kanssa yhdessä veimme
Uunolle sen paketin illalla se asuu
noin 2 kilo päässä. Pojat kertoi
että siellä sakista pääsee lähtemään
taas vanhoja siviiliin, sitä jään
minäkin taas odottamaan jos se
päivä joskus koittaisi, olis suuri
huojennus meille molemmille. toiset
rupesi taas oman melunsa lopetan
jääkää taas Jumalan suojaan rakkaani
siellä kotona

Yläreunassa erikseen:

Terveiset mitä parhaimmat lapsille on
hyvä kun Jaakko saa suksen ja olen
hyvin tyydyväinen kun kaikki ollaan
saatu olla niin terveenä. Monin Terveisin
kiitos kaikesta rakas
Toivoo Isä

[40.]
[Martan lähettämä kirje]

Kotona 6.3.42

Rakas Hanne!

Kun sain nuo astiani pestyksi niin vähän kirjoitan sinulle, olen tänäiltana niin myöhäinen että kello on jo yli kymmenen, sahasin ne Martin tuomat puut päivällä ja sitten vasta leivoin, illalla kävi Matti ja Olavi vasta ensimmäistä kertaa meillä, pitkät pojat ne ovat mutta lapsia ovat siihen mitä opetetaan, Olavi on tullut niin kovaksi puhumaan, monena yönä on herätys kerran marssivat Kouvolan torille asti, takasin tullessa pojat jätti herrat jälkeen, Poikalan Matti on kuumeessa, Vernereri meni varmaankin sitä katsomaan, kun lapset sanoivat sen menneen napalle päin. Kävin Vernereriä etsimässä eilen aamulla, lupasi tuoda sinulle pienen paketin, niin mieleni tekee laittamaan mehupullon, mutta jos se särkyy, V. sanoi että sinun pitäisi päästä pian lomalle, kun pääsisit, etkä enään tarvitsi mennäkään takaisin, se viimeinen sotahan loppui maaliskuussa ajattelin sitä tänään tuolla ulkona ollessani jos nytkin loppuisi niin ei osaisi kiittää niin kuin tulisi.

Ullan on kasvanut kantapäihin sellaiset pahkurat, se itse sanoi että tallukat on olleet liian pienet, mutta mitenkä se olisi ymmärrettävää että se pienuus kantapäihin vaikuttaa pahat ne on jos ei ne vaan mene pois. Jaakon monot on niin hyvät että aina pistää ne jalkaan kun vaan Jaakolta joutaa.

Paula tekee minun vanhan piiretyn liinani käsitöiksi, kävi torstaina Kouvolasta hake-massa lankoja, luulin että ei se mitään sieltä saa mutta langat tuli kun tulikin, Ulla täytyi päästä mukaan Jaakkokin vähän tahtoi mutta jäi sentään kotiin. Minua niin tavattomasti väsyttää voi kun sinä rakas olisit kotona niin kyllä me tämä kevät talvi otettaisi lepoa kesänkin varalle. Lähetän tuon tee korvikkeen Ulla sai sen Hannulasta kun etsi korviketta minulla on ollut niin huono onni korvikkeen saannissa että viimekuunkin yksi paketti on ottamatta, Lehtisellä oli ollut sitä parasta ja Myllärinkin vaimo oli saanut 6si pakettia, leipääkin ja täällä jonotetaan

jauhoja ei ole saanut vielä yhtään ja kuponkit on maanantaina vanhoja sanoi S. mamma joka ratiota kuuntelee. Kun tämä nyt olisi viimeinen kirje ja tulisit jo huomenniltana kotiin ajattelin että lämmitän saunan jos satut pääsemään eikä olisikaan kylpömistä. Hyvää yötä rakas. Jää Jumalan suojelukseen. Syd. terveiset Martta ja lapset

Marginaalissa:
Jaakko ja Ulla leipoi isälle pullat

[41.]

8.3.42

Rakas Marttani.

Lauantai illan hiljaisuus
painosti tarttumaan kynääni.
Oikein paljon kiitoksia päivällä
tulleesta kirjeestä. Odottelin jo
monena päivänä tänään kun
tulit taas laatikon Tevosta.
vaikka onkin paasto aikainen
sunnuntai. Niin petilläni oli
kaksikin kirjettä Asseri laitto
myös tietojaan syväriltä. sanoi
olevan lomapuuhissa jos sattuu
onnistamaan. Minulla on ollut
puuhaa kovasti olen tehnyt
niitä upseeri laatikoita tulee
tehdä 7 kappaletta, kovalla kiireellä.
Ajattelin että siinä on jotakin
takana, ja tänään, ja kuului
että tulee muutto taas hyvin
pijan ehkä näinä päivinä.
Tuntuu vähän katkeralle kun
saatiin kaikki taas kuntoon
niin on taas jätettävä, ei muu
harmita kun tähän on jo oppinut
ainoastaan tuo hyvä sauna.
Eilenkin illalla kylvöttiin oikein
sauna aikaan että päästiin
heti petille. Mutta oli oikein
erityinen kaipuu vaikka
kaikinpuolin olin puhdas. en tahto-
nut osata nukkua. olisin
pitänyt olla siellä omien
rakkaiten jalkojen lämmittä-

jänä. Ajattelin että en ole
enään muuta kun lapsi tunnen
siksi itseni, olenhan ajatuk-
sissa liijan usein siellä
rakkaitteni ja sinua tahtoisin rakas
lämmittää vaikka olen täällä
kaukana ja saamme vielä
sen ajan että pääsemme
niin lähelle kun silloin kun
näin pyhä iltasin saimme
leikkiä lastemme kanssa.
ja illalla kun väsytti saimme
mennä sänkyyn lasdemme
viereen. Mutta on parasta
tyytyä osaamme ja elää
toivossa vaikka kuinka tyhjälle
näyttääkin, siis luokaamme
katseemme kaiken antajaan
ja auttajaan, hän saa johtaa
kuinka näkee parhaaksi
meidänkin kohdallamme kaikki
Sinä puhut kaikesta siitä
jota en ehken osaa oikein
selittää. Mutta minun ajatus
on että on kaikkein parasta
päästä siitä vaivasta, jos
kun se kaiju rupee antamaan
maitoa niin koita ostaa
posso tilalle, ehkä se Aarne
sen hommaa ilman korttia.
se on ehkä liijan paha juttu
jos sattuu olla pahoja ihmisiä
Mutta toivoisin että vain ottaisit
yhden ja pienen ei kai se Aarne
ole liijan ankara

En osaa sanoa mitään
pääsystäni lomalle enkä
siitä kaikkein parhaasta
toiveesta jota toivon joka
päivä. tulisin niin mielelläni
jo täältä että saataisi puita
jos elämää vielä on olemassa
ensi talvena. Vai oli Naapurilla
niin puuhaa sen sahan kanssa
kyllä sen arvaan että sitä
on joka ainoalla omat huolensa
ja ehkä pysyy vaikka sekin
arveli että tämä on vain
pikainen ja lyhyt tämä
sotamme, luulen että on
Suomenkin osalla pettymyksiä

tarpeeksi. Puhut siitä paketista
sen Vernerin matkaan onhan
minulla vielä lihaa ja voita
Sinä rakas pidät minua liijan
hyvänä jos pääsisin oikein
taas kiittämään läheiltä sillä
tämä kylmä lappu ei vastaa sitä
hyvää yötä taas rakas jätän teidät kaikki
Jumalan suojelukseen lapsille oikein
paljon terveisiä Toivoo Isä

[42.]

Vanhassapaikassa 10.3.41[täytyy olla 42].

Rakkaat väkeni!

Lämmin tervehtykseni täältä keväisestä
karjalasta. Sain tämänpäivän työt tehdyksi
on vähän aikaa vielä puuron syöntiin
tahi illalliseen. Ajattelin kiittää kaikesta
siitä hyvästä jota Vernerin toi minulle
tänään, en olisi tarvinnut sitä korviketta
enkä myöskään teetä meillä on vielä
kaikilla oikein runsaasti molempia.
Siis oikein paljon kiitoksia sinulle rakas
kirjeestä ja kaikesta puuhastasi jota
liijan usein väsyksiin saakka ja vaivaasi
säästämättä minulle toimitat. Ullalle ja
Jaakolle kiitokset niistä pullista, sehän
on paha kun ne tallukat on olleet pienet
kyllä ne pois menee nehän on vain
luullakseni sellaiset pinta käsnät ja
voi kyllä johtua tallukoista, jos ei ennen
niin kesällä ne kumminkin häviää
kun saa olla paljain jaloin. Vai kävi
pojat siellä, on hyvä että saavat olla
vielä siellä kotipuolella oppimassa,
tähän korpi elämään ja näihin
ikäviin muuttoihin. Meidän sakkia
ja taas lähti tänään sinne uuteen paikkaan
minä en joutunut vielä tänään lähtemään
työt oli esteenä, Mutta ehkä ja
huomena lähdemme kaikki eteenpäin
pohjoista kohti. Vaikka tekisi kuinka
mieli jo sinnepäin lähtemään, edes lomalle
siinä on niin paljon eroa ajatuksilla
ja kylmillä käskyillä jota täydämme
käskystä täällä. Vaikka V. sanoi että
minä pääsen ja pijan lomalle en pääse

aniakaa yhteen kuukauteen, kai
tulee loma kielto tässä muuton tähden
ja ei ole vuorokaan vielä. Tulisin
sinne rakas auttamaan kaikessa ethän
ole enkä koskaan ajatellut että sinun
pitää sahata ja montaa muuta jota nyt
olet joutunut tekemään yksin. Puhut
siitä levosta niin olen ajatellut minäkin, muistat
kai kuinka se Kannaksen mies sanoi
että kaikki on turhaa tämä maailman
tavaran ja työn kasaaminen. Jos jumala
vielä antaa sen ajan niin levätään
yhdessä ja nautitaan, olenhan niin
suuresti kiitollisuuden velassa. Kiittäisin
ja lämmittäisin sinua rakas joka ilta
toiset tuo jo puuroa minäkin menen syömään
toivon että ja pijan paasisin yhteen pöytään
Sydän terveiset teille kaikille rakkaani
toivo Isä

Etusivun marginaalissa:

Vai on Paula
ja tuukin tevossa

olen iloinen
että ne tytöt on
niin jalkavia
että hakee
lankat jo itse
olis se Jaakko
ja pitänyt päästä
mukaan

[43.]

19.3.42

Rakkaat väkeni!

Lähetän tervehtykseni taas näin keski
vaiheilla viikkoa. Täällä on ja niin
pitkät ja keväiset illat, että en osaa
olla lähestymättä vaikka vain kynällä
teitä rakkaitani. Kuta lähemmäksi
kesä on tulossa sitäkin enemmän
muistuu mieleen se pikku koti
siellä Korian koivikossa, ja te rakkaat
kaikkein eniten. Olihan se työkin
Jaakon kanssa silloin hyvään aikaan
sentään korvaamattoman rattosaa

ainakin usiana iltana teimme
vaikka äidille puita, jota nyt
ehkä emme pääse tekemään ollenkaan
jos joskus pääsisin lomalle niin
pitäisin sen puu työn kaikkein
suurempana. Ei kai täältä vapaaksi
voi ajatellakkaan, vaikka työmme
on sitä että ei mitään täällä
Muuden on mennyt ajat odotta-
mattoman hyvin ainakin minun
nypläilin vain samoja laatikoita.
Saunan rakennus on taas ja alulla
ei kai vielä päästä lauvantaina
kylpömään, sauna tulee hyvään
paikkaan aivan järven rannalle
ja lähelle teltaamme myöskin. Olen
ajatellut että kun taas saadaan
kaikkii kuntoon ehkä taas on
lähdettävä ja jätettävä. on jo niin
monta kertaa käynyt samalla lailla
Puhun taas teille lapset että pitää olla
nöyriä ensin äidille tehkää eihän
liikaa koskaan käske, sillä se
pienikin auttaminen on hyvä, kun
minä olen täällä että voisimme
yhdessä. Paula kyllä jaksaa jo paljon
kun on vain ahkera. Onhan se
koulutyö ensi sijassa ja arvokas. Mutta
sen ohessa kyllä jos on tahtoa hyvää
jota Isä täällä toivoo sinne kotona
oleville rakkailleen. Muistan joka
ilta maate mennessä että hyvä
Jumala teitä varjelisi ja terveinä
pitäisi, meitä kaikkia. Hyvää yötä
menen tuonne palalla taas nukkumaan
monin terveisin teille rakkaile
Isä

[44.]

[Martan lähettämä kirje]

Kotona 12.4.42

Rakas Hanne!

Sunnuntaipäivän terveiset sinulle täältä keväisestä
kotosesta, teki mieli heti sinä iltana kirjottamaan
kun lähdit mutta nyt on mennyt jo kolme iltaa
eikä ole tullut laitettua pientäkään lappua vaikka
on tuntunut niin tyhjältä ja ikävältä sinun lähdet-

tyäsi rakas, olit asemalla niin kauvan kun olisi arvanut olla ne hetket kotona pyysin Jaakkoa tuomaan sinulle lisää evästä jota laitan aina liian vähän, mutta poika sanoi että isä ei voi enään olla siellä, Ulla olisi kyllä lähtenyt mutta se olisi voinut olla sinulle ikävämpää niin jäin kovasti pahottelemaan sitä ravinnon vähäisyyttä ja sitä puoltatoista tuntia joka olisi voitu olla yhdessä. Jaakko nousi sinun lähdettyäsi heti ylös ja kun ei nähnyt kamarin ikkunasta niin meni kun hengen hädässä vintiin itki ja katseli niin kauvan kun sinua näkyi niin tavattomasti säählitti sen pienen sydämmen hätä ja pyytää ei voinut isää jäämään kotiin sen noin pienikin täytyy tässä sotaisessa maailmassa tulla ymmärtämään perjantai iltana toiset tahtoi piiloitusta niin Jaakko sanoi että se ei ole yhtään kivaa kun ei ole isää. Arkipäivät minultakin kuluu kun on vältämättömät askareet mutta pyhäpäivät, kun näin nytkin Kokkosen ja vaimon tuolla pihallaan niin pakostakin itkettä, ajattelin eilenkin että kun nyt olisi se lauvan tai että tulisit kotiin niin äärettömän hyvä oli olla ne päivät jotka saimme olla yhdessä rakas En ymmärrä minä jolla on koti ja lapset sinun ikäväsi suuruutta näinäkin päivinä kun olet täytynyt mennä meistä aina vaan kauemmaksi vaikka mieli on tehnyt lähemmäksi, olen ajatuksissa ollut matkalla sinun kanssasi rakkahin Hanneni. Jaakkokin tavasi ja kirjotti torstaiiltana sinulle muutaman sanan en ymmärrä mihin se on joutunut kun ei sitä tässä lehtiössä ole. Nyt lapset taas on menneet Aino tätille sillä aikaa kun kävin Karjetassa, vaikka minä perjantai iltana olin siellä vein vähän maitoa. Perjantaina sai sitä rahaa, en ole saanut vehnistä mitään tietoa Niilo ei saanut lupaa se kun pitää mennä virastojen kautta. Salpietaria kävin Kouvolasta eilen Jaakon ja Ullan kanssa, ei ollut voi olla ettei saakkaan kun ei tullut talvella ostettua olisi käynyt niin vaivattomastikin eikä ole porsaastakaan kuulunut mitään. Lähetän sinulle viikolla paketin sain Kouvolasta kaksi laatikkoa suuret ne on, mutta saahan suuresta pienen. Odotan sinua kaikesta sydämmestäni kotiin vaikka tiedän ettet pääse kiitos rakkautestasi ja kiitos niistä monista käppen töistä joista saan nautia. Jää taas Jumalan haltuun rakas. terveiset lapsilta.

Sydäm. terveisin ikävöivä Marttasi

[45.]

[Kirje kirjoitettu poikkeuksellisesti mustekynällä]

16.4.42

Rakas Marttani!

Lämmin tervehtykseni, nyt on torstai-
ilta ja myöskin hyvin keväistä kai
tulee sula yö taas. Sinähän jo siellä
kerrot olevan kesäistä. Tuhannet kiitokset
kirjeestäsi sain sen päivällä, olin
hyvin ottamassa jo siitä asti kun
astun ensi askelta sieltä kotipihasta
lähtöni oli liijan raskasta, tunsin
rakkaiteni ankaran tuskan jota
vain lohdutin äkkinäisellä rakkaiteni
jättämisellä. Sinä rakas puhut siitä
evästä minulla oli paljon liikaakin
sillä ei minua oikein maittanut,
olin väsynyt kaikin puolin, se
väkinäinen tulo tänne oli suurin
syy kaikkeen. Nyt olen taas voinut
hyvin kaikin puolin, touhuni on
ollut vain vähäistä ei mitään suurempaa
työtä tänään tein jotain jalustaa
tavisjoonaan. Tuntuu hyvin vaikealta
kirjottaa kun olisin joka kerta kun
kirjotan, lähellä rakastani ja puhuisin
kaikki jota nyt vain jollakin lyhyellä
sanalla lähestyn. Poikia tuli juuri
lomalta sain pullaa ne tuossa juttelee
ei tästä oikein mitään kirjoituksesta
tulekkaan. Laitan sinulle rakas ja
rakkaat lapseni vain tämän hyvän
viestin, nyt on kai varmaa että
pijan tulen sinne kotiin. Ei tarvi
laittaa mitään, minulla on evästä
matkaa varten kyllä riittämiin
odottakaa nyt viikon päivät jos
ei minua kuulu niin sitte vasta
kirjotatte tänne, lähtään sunnuntai
aamulla tästä sakista ei voi sanoa
koska päästään junaan voi se
jonkun päivän kestää, luulen että
jos kaikki hyvin sujuu pyhästä
viikko olen jo kotona. Pidämme
sitte hetken lomaa rakas, siellä kodin
hiljaisuudessa sitä nyt jääkäämme
odottamaan. Jumalan varjelukseen
taas rakkaani jään odottamaan

tapaamista vaikka päivät on pitkiä
Mutta kiitos Jumalalle osastamme, hyvää yötä
monet terveiset kaikille lapsille sinulle rakas toivoo Isä

Sivoussa lukee:
Paulalle paljon kiitoksia siitä lapusta

[Kantakortin tiedon mukaan Juho on kotiutettu 22.4.42]

Muita Mikkolasta löytyneitä sota-ajan kirjeitä

[47.]
[Aarnen lähettämä kirje Martalle]

1/28 40

Martta Sisarelle

Kiitoksia kirjeestä jonka lähetitte täältä on poikia käynyt siellä lomalla Mikkolan Taunokin luultavasti pian tule käymään siellä miten teillä siellä menee siellähän kuulemma on käynyt lentokoneita Korian seutua pommittamassa mutta ei ole saanut sen kummempaa aikaan sen paketin *tymä* lähetitte ihan suotta sen Perttolan mukana sillä täällähän on ruokaa ja vaatteita liikaakin kiitoksi siitä vain Eedit kirjotti minulle Se oli osotettu kauhajärveltä luultavasti sieltä Eemelin kotona vastasin sille Elma kirjotti mutta en ole vastanut kun ei tietä sen sitä oloa siellä se kyllä pyysi kirjottamaan Sanoi olevan mukava kun saa kirjeitä kirjottakaa Elmalle meitillä yleensä täältä kaikilla on mennyt hyvin onko Paula saanut nipäiväkorttia ajattelin että täytyy tytölle kortti lähettää Hanne kysyi niitä ryssän hevosia en ole nähnyt niitä mutta I Katajala joka on eläinlääkintä aliupseeri on nähnyt ja sanoi ne yleensä olevan vanhoja ja laihassa kunnossa Siis kurjan näköisiä jokohan Hilja on terve sitähän lenssu on kovasti kiusanut näinköhän se lentosuojassa vilustutti itsensä Honniemen Tauno jotain niin kertoi kun tuli sieltä lomalta ja sehän puhui että tynäkin ja olitte Honkaniemessä sotaa paossa sanoi että lapsilla oli ollut siellä hauskaa sehän onkin lasten leikki paikalta aina ollut kirjoitit siitä Hildan lentosuojaan menosta onko se hyvinvoipa nainen niin arka ei luulisi joka on niin rauhallinen kaikissa asioissa ja ihmettelin sinua joka aina kaikista hätäilet että toisesta niin kirjoitit se tuntui niinkun et letokoneita pelkäisikään sellainen sitä

pitääkin olla Kerttu kirjotti ja rouvana ollessaan tuntui olevan oloonsa hyvin tyytäväinen sehän hyvä onkin sanokaa nyt siellä että pojat voivat hyvin Aarne.

[48.]

[Taunon lähettämä kirje Juholle]

Kannaksella 7 - 2 - 42.

Terve velimies!

Koska taas sain uuden osoitteen ja muutenkin on hyvää aikaa, niin pistän sinulle muutaman rivin. Parhaat terveiseni vaan ensin. En muista koska olen kirjeen Sinulta viimeksi saanut, että en osaa kiittääkään. Mutta pitkä aika siitä ainakin on, en taida olla saanut joulun jälkeen muistaakseni? Minullahan on ollutkin sellaista liikkuvaa tämä elämä viimeaikoina.

En muista varmaan, mutta taisinhan sieltä Ypäjältä kerran kirjoittaa. Juu, olin oikein eläinlääkärin koulussa ja siitä varmaan olikin seurauksena, että jouduin eläinlääkintä kompaniaan. Olen ollut vasta niin vähän aikaa täällä, etten osaa sanoa liioin mitään, mutta luulen, että ei paikka ainakaan huonontunut.

Minulla onkin ollut sentään koko lailla hyvä tuuri, olenhan saanut olla täällä vanhan Suomen puolella koko ajan. Ja tämä uusi hommani on kans ja paremmin sellaista takalinjan hommaa. Ellei nyt sitte saa potkut, kun kuulemma 16 miestä pidettäis vähentää ja tuoda lottia tilalle. No, sittehän tuon näkee, eihän se nyt niin nuukaa ole missä sitä on kuin ei kerran siviiliin pääse. Eihän tässä meikäläisellä ole tietoaakaan, kun ette te vanhat jääkäritkään vielä ole kaikki päässeet. Heikki se vaan on ja sivilissä. Tarpeen se oli kyllä että laskivat, sillä siellä tais olla aika huonoa se elämä? En muuten yhtään tiedä, oletko enään siellä päinkään missä olet ennen ollut, ei ole Ellikään kirjottanut. Mitäs se teidän porukka näin talvis aikaan oikein hommailee? Ja onkos vanha sakki vielä koossa? Kyllähän teillä kohta töitä alkaa ilmaantua, kun jäät sulaa, eiköhän se rähinä silloin taas paremmin pääse vauhtiin. Vähän liian pitkäksi alkaa vaan venyä koko homma. Näyttää siltä, että kyllä täällä vielä ensi kesä menee. Tai vaikeatahan sitä on menä sanomaan, sehän voi

päätyä niin ettei arvaakkaan, kuten silloin talvisotakin. Kyllä se vaan olis tavattoman hyvä asia, että loppuis, pääsin välillä taas rauhan töihin käsiksi. Minullakin, kuten monella muullakin olisi töitä niin tavattomasti, mutta ei sille mitään voi, paras kun tynesti vaan odottaa, mitä tuleman pitää. Toivotaan vaan parasta, ehkä tämä joskus vielä selkenee? Ehkäpä lopetankin. Kirjota nyt minulle jotain jos vaan on sen verran aikaa. Tutuille terveisiä. Ei muuta kun hyvät voinnit vaan. Tauno!

[49.]

[Asserin lähettämä kirje Juholle]

Aunuksessa 7.5.42

Hyvää iltaa!

Kesäinen terveiseni taas sen pitkästä ajasta tulkoon tämän paperilappusen mukana, sinne kotipuoleen. Ja monet kiitokseni kirjeestä jonka sain jo pitkä aika sitten. Mutta kirjoitus jäi vaan päiväpäivältä. Sinulle velisein vihdoinkin koitti se onnen päivä, että sait jättää nämä valtion hommat. ja pääsit kotoisiin töihin. Kyllä se varmasti teki mielen hyväksi, kun sai kuulla että saa lähteä. Niilo veljemme ja sitten pääsi pois. Kyllä se oli jo tarpeen. Eihän isä enää jaksa tehdä töitä niinkuin ennen, kun sitä ikää on ja niin paljon. En tiedä koska se päivä koittaa? Että Tauno ja minä pääsemme. Matti ei vielä pääse pitkään aikaan, kun se palvelus on vasta alussa. Erihan kirjoitti,

että pojat voivat koh-
tapuoleen joutua läh-
temään. Kyllä se olisi
ollut parempi että ne
nuoret olisivat saaneet
olla siellä. Niinkuin Mat-
tikin. Ei ole ollut missään
pois kotoa. Tuntuu ikä
vältä lähteä. Jokos siel-
lä on ilmat olleet niin
lämpimiä, että olet pääs-
syt peltotöihin. Täällä
on ollut oikein kyl-
miä ilmoja. Joka päi-
vä on satanut lun-
ta. Jos tälläisiä ilmoja
jatkuu, niin ensi tal-
vena on elämä var-
masti tiukempaa.

Eihän nyt jaksaa kas-
vaa rukiin oraat en-
sinkään.

Meitä on vielä pidetty
täällä takalinjoilla. Vaik-
ka ei sinne eteen kellää
liikoja haluja ole. Se
henki kulta on jokai-
selle niin rakas ja kal-
lis. Vaikka emmehän me
ihmiset voi sitä mää-
rätä. Jumalahan se
yksin tietää ja tekee
niin kuin parahaksi nä-
kee. Taidankin ja lopet-
taa. Alkaa ja nukut-
tamaan.

Sanonkin hyvää
yötä. Ja toivon teille
kaikille väille parhain-
ta vointia ja menes-
tystä.

Monin sydän terv
veljesi Asseri.

Kirjoita taas sen puolen ter-
veisiä kun sattuu hyvää aikaa

[50.]

[Asserin lähettämä kirje Juholle]

Laatokan rannalla 30.6.42

Terve veli!

Parhain kiitokseni ensin kirjeestäsi. Jonka sain jo pitkä aika takaperin. Ja lämpimät kesän terveiseni kaikille teille sinne kotipuoleen. Meitä on tätä nykyä heitelty kun mustalaisia! Olimme tässä toista kk purkamassa ryssän laittamia ansakenttiä. Saimme ne purettua. Olimme pari päivää Aunuksessa. Sitte tuli taas komennus tänne Laatokalle. Pitäisi alkaa syventämään joen suuta mikä laskee laatokkaan. Meitä on vaan pieni sakki. En tiedä kuinka se alkaa käymään. Kyllä täällä ajat menee paremmin kuin linjoilla. Meidän kompp piti vaihtua eteen. Mutta kyllä se tällä tietoa taas jäi. Kyllä tuo Laatokka on aika suuri järvi. Ei siinä rantoja näy. Ja nytkin on parasta aikaa kova myrsky. Laineet on toisin kun josakin pikku järvessä. Ei sinne pikku veneellä ole menemistä. Juhannuskin meni taas ettei paljoa huomautkaan. Se olikin ja 3 peräkkäin. Ei ole kertaakaan sattunut pääsemään lomalle niihin aikoihin. Nyt loma vuoron pitäisi tulla heinäkuun lopulla. tai elok alussa. Mutta eihän sitä taas tiedä minkämoista se on kk eteenpäin. Jos saa lomiasinkään. Olisi se mukava taas välillä käydä kotonakin. En tiedä joko sota loppuu Suomen kohdalta tänä kesänä. Kyllä se sieltä näyttää. Niinkuin ei loppuisi. Eihän siinä taas kauan mene kun rauhakin tulee. Kyllä nyt

varmasti tulee hyvä vilja-
vuosi. Aina sataa välillä ja
on lämmintä päälle. Niin kaikki
kasvaa hyvin. Kun sitte syk-
syllä saisi kunnolla leikattua
ja korjaan. Niin ei ensi tal-
vena olisi mitään hätää.
Niilolta taitaa loma pian lop-
pua. Jos ei saa lisää. Kyl-
lä se olisi ja tarpeen. Eihän
isä enää jaksa kaikkia töistä
tehdä. Matti on vielä saanut
olla siinä lähellä. Kyllä se
olisikin parempi. Ettei tarvisi
enää lähteä. Matistakin var-
masti tuntuisi ikävältä läh-
teä. Kun ei ole koskaan mis-
sään ollut. Muuta kuin koto-
na. Ehkä lopetankin ja täl-
tä kertaa. Toivon teille kai-
kille väille hyvää ja Juma-
lan siunaamaa vointia.

Monin terveisin.

Veljesi Asseri

Siskoille ja veljilleni terv
jos satut näkemään
Sama

[51.]

[Leo Tuomisen lähettämä kirje Juholle]

Kuoren etupuolella:

Kenttäposti 15.VII.42

Herra Juho Mikkola.

Koria. as.

Kuoren takapuolella:

Läh. Kers. Leo Tuominen.

1.Kpk./1823.

Yksi kirjearkki sisällä, koneella kirjoitettu, paitsi nimi käsialalla

S-järvellä 12.7.1942.

Terve mieheen!

Terveiset täältä Suur-Suomen puolelta! Ollaan tässä ihmetelty
kun kaikki entiset "aseveljet" ovat unohtaneet meidät tänne jääneet, kun
ei posti ole tuonut minkäänlaista viestiä? Lienekö se siviilielämä niin
tyystin lumonnut kaikki?

